Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 110 (360) ◆ Субота, 13 червня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

У ЗВ'ЯЗКУ з проголошенням 12 червня Днем прийняття Декларації про державний суверенітет РРФСР Президент України Л. М. Кравчук надіслав привітання Президентові Російської Федерації Б. М. Єльцину. У ньому, зокрема, сказано, що в Україні із щирою симпатією стежать за зусиллями уряду Російської Федерації і народів Росії, у розбудові сучасної процвітаючої демократичної держави.

ЗУСТРІЧ З ПОСЛОМ США

Увечері 11 червня перший заступник Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинець прийняв Надзвичайного і Повноважного посла США в Україні Романа Попадюка. Під час зустрічі він привітав посла з прибуттям в Україну з почесною місією і побажав щасливого перебування на нашій землі, плідної роботи в інтересах народів обох країн.

В ході дружньої розмови висловлювалось сподівання, що між Україною і Сполученими Штатами розвиватимуться рівноправні партнерські стосунки, співробітництво в економіці, торгівлі, інших сферах.

Василь Васильович розповів про законотворчу роботу Верховної Ради, зупинився на деяких питаннях внутрішнього життя України, її зовнішньої політики. Відзначалось, зокрема, що у нелегкій соціально-економічній ситуації Верховна Рада, Президент прагнуть об'єднати зусилля громадян України для розбудови незалежної, демократичної держави, не допустити конфліктних ситуацій, забезпечити рівні права для людей всіх націй, що живуть на нашій землі. Парламентом створено законодавчу базу для гарантованого вкладення іноземного капіталу в економіку України з взаємною вигодою.

Роман Попадюк цікавився, як складаються відносини з іншими країнами СНД, зокрема з Росією, позиція України щодо проблем Криму, Чорноморського флоту. На всі ці питання було дано відповіді.

КЕРУЮЧИСЬ обопільним прагненням розвивати відносини дружби і співробітництва в політичній, торговельно - економічній та інших галузях, Україна і Коста-Ріка встановили дипломатичні відносини й вирішили обмінятися дипломатичними представництвами на рівні посольств. Протокол про це підписали надзвичайні і повноважні посли, постійний представник України при ООН Віктор Батюк і постійний представник Коста-Ріки при ООН Крістіан Таттенбах.

ПОКОЛІННЯ ШУКАЄ СТИЛЬ

Хвилиною мовчання відкрився Конгрес молодих політиків України. Трагедія шахти «Суходольська-Східна» не залишила байдужим нікого. А потім почалася робота. На Конгрес, що проводять Комісія Верховної Ради у справах молоді, Міністерство України у справах молоді та спорту, Український науково-дослідний інститут з проблем молоді та Український фонд міжнародного молодіжного співробітництва, прибуло 317 учасників із всієї України та інших держав.

Політична еліта сьогодення приділяє велику увагу такому форуму молоді. Про це свідчить уже перший день роботи: після офіційного привітання і відкриття Конгресу голова Комісії Верховної Ради у справах молоді Анатолій Матвієнко надав слово Президенту України Леоніду Кравчуку. Президент обмежився невеликим вступним словом, а левову частку часу свого перебування на трибуні виділив для спілкування із залом, в якому організатори встановили мікрофони. Від бажаючих поспілкуватися з Президентом відбою, як кажуть, не було. Майже щохвилини передавалися записки, біля двох мікрофонів вишикувалися черги. Інколи це нагадувало наш парламент, от тільки стриманість учасників, відсутність вигуків з місць і галасу в залі відрізняла молодих політиків від їх старших колег. Стри-

(Закінчення на 2-й стор.).

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ В ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ТРАУРНИЙ МІТИНГ ГІРНИКІВ

Вчора Президент України Леонід Кравчук перебував у Луганській області. Він зустрівся із сім'ями загиблих гірників, висловив глибоке співчуття, розповів про державну підтримку родин, які зазнали непоправного горя. Президент взяв участь у прощанні з загиблими.

Учора ж Леонід Кравчук побував на ряді об'єктів, взяв участь у засіданні Урядової комісії по розслідуванню аварії на шахті «Суходільська-Східна». (Подробиці в наступному номері).

Страшним болем відгукнулась у серцях гірників шахти «Суходільська-Східна» загибель товаришів.

Тужить разом з ними весь шахтарський край.

Тужить Україна.

НА ЗНІМКАХ: чергова зміна гірників спускається в шахту до місця аварії; гірничорятувальники виносять на поверхню чергову жертву трагедії.

Фото Михайла ЧЕРНИЧКІНА. (Укрінформ).

СПІВЧУТТЯ ГІРНИКАМ

Надзвичайний і Повноважний Посол США в Україні Роман Попадюк передав трудовому колективу шахти «Суходільська-Східна» виробничого об'єднання «Краснодонвугілля» Луганської області, сім'ям і родичам загиблих глибоке співчуття у зв'язку з людськими жертвами внаслідок аварії, що сталася на шахті 9 червня 1992 року. Ми не втрачаємо надії на якнайшвидше одужання потерпілих, говориться в тексті. Сподіваємось, що зможемо поділитися з вами нашим досвідом у галузі безпеки ведення робіт у гірничій промисловості, а також досвідом наших спеціалістів-гірників.

Іван ПЛЮЩ,
Голова Верховної Ради України

ВЛАДА ПРЕДСТАВНИЦЬКА

МІСЦЕВІ РАДИ —

РЕФОРМА організації державної влади та самоврядування на місцях, яка здійснюється в Україні, не всіма сприймається однозначно. Є різні погляди й оцінки. Хочу висловити свої думки щодо цієї реформи, правовою основою якої стали закони України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування», «Про представника Президента України», а також затверджене Указом Президента України Положення про місцеву державну адміністрацію.

Які найсуттєвіші особливості реформи?

По-перше, це звільнення місцевих Рад народних депутатів від виконання не властивих їм державних функцій та зосередження зусиль на вирішенні питань місцевого життя в інтересах населення відповідної території. У зв'язку з цим місцеві Ради народних депутатів визначаються сьогодні вже не як органи державної влади, а як органи місцевого (в селах, селищах, містах) і регіонального (в районах і областях) самоврядування.

По-друге, це утворення на місцях органів виконавчої влади на чолі з представниками Президента України та послідовне розмежування їх функцій і повноважень з функціями і повноваженнями відповідних органів місцевого і регіонального самоврядування.

По-третє, це чіткіше розмежування повноважень в самій системі місцевого самоврядування, між власне Радами та їх виконавчими комітетами на користь останніх, при збереженні верховенства Рад як представницьких органів місцевого самоврядування. Завдяки цьому будуть створені умови для більш плідної роботи Рад з населенням, громадськими організаціями, іншими органами самоврядування. Водночас виконавчі комітети зможуть оперативніше вирішувати злободенні соціально-економічні проблеми.

Останнім часом, особливо після введення інституту представників Президента, висловлюються побоювання, що ця реформа призведе до повної ліквідації Рад як представницьких органів народовладдя, до можливості виникнення диктатури. Разом з тим можна почути сумніви щодо доцільності існування Рад взагалі, що нібито вони себе не виправдали і потреба в них, насамперед на обласному і районному рівні, відпала.

Скажу прямо, пошук нових форм організації місцевої влади необхідний. Але ні в якому разі не слід сприймати його як похід проти Рад. Не можна також погодитись із твердженням, що Ради себе не виправдали. Якщо відверто, то цей інститут ще ніколи не працював так, як замислювалося при його створенні. Сама ідея Рад була сфальсифікована, а принципи їх діяльності — порушені.

Всі ми знаємо, що Ради раніше практично нічого самостійно не вирішували. Фактично вони були ширмою для партійних структур. Їх роль зводилась в основному до того, щоб затверджувати, так би мовити, узаконювати те, що за них було вже вирішено. Згадаймо, наприклад, як розглядалися проекти планів соціально-економічного розвитку, бюджетів відповідних територій. Спочатку їх виносили на розгляд пленумів партійних комітетів. І тільки тоді, коли там їх доля була вирішена, вони «одностайно» схвалювались на сесіях. Ось таким був механізм перетворення команд партійних органів у рішення Рад як органів народовладдя.

А як «вирішували» Ради питання добору кадрів? Їм залишалось лише проголосувати за тих, хто пройшов через кабінети партійних органів. Це ж можна сказати і про вибори депутатів Рад усіх рівнів. Адже ЦК, обкоми партії суворо регламентували: скільки повинно бути обрано в кожну Раду (від сільської до Верховної) безпартійних, жінок, робітників, службовців, колгоспників тощо. Доходило до того, що партійні комітети навіть давали «добро» на скликання сесій Рад, погоджувались чи не погоджувались з порядком денним, регламентом, персональним і кількісним складом запрошених на сесію і таке інше.

Це й призвело до того, що Ради лише виконували команди, діяли за вказівками «зверху».

Першою спробою змінити становище, реально демократизувати Ради, вивести їх з-під опіки, зробити справжніми господарями на своїй території було прийняття Верховною Радою України 7 грудня 1990 року Закону про місцеві Ради народних депутатів та місцеве самоврядування. Він не порушував існуючої системи місцевих Рад, але, разом з тим, відкривав простір для розвитку їх активності та самодіяльності в межах власної компетенції та матеріально-фінансової бази.

Проте вказаний Закон мав й певні недоліки, які далися взнаки дещо пізніше. Так, принцип незалежності і самостійності місцевого самоврядування при вирішенні питань місцевого значення вимагав, щоб органи місцевого самоврядування (тобто Ради) мали не лише економічно-фінансову і правову, а й організаційну самостійність. Саме через це Закон про місцеві Ради та місцеве самоврядування скасував підпорядкування по вертикалі в системі місцевих Рад, а також подвійне підпорядкування їх виконавчих і розпорядчих органів (виконкомів, їх відділів і управлінь). Ці та інші обставини призвели до порушення зв'язків у системі державного управління, до загострення кризи виконавчої влади.

Не можна вважати вдалим й принцип визначення і перерозподілу повноважень між окремими ланками в системі місцевих Рад, встановлений цим Законом. У ньому найповніше були визначені повноваження місцевих Рад «базового рівня» (міських, селищних, сільських), встановлювалось правило, за яким вони можуть за взаємною згодою (на договірній основі) передавати ці повноваження районним і обласним Радам. Віддаючи належне демократичності цього задуму, треба разом з тим визнати, що на практиці він реалізований недостатньо. Не слід, зокрема, відкидати і ту соціально-економічну ситуацію, в якій довелось працювати місцевим Радам останні два роки. Це період дестабілізації економічного і суспільно-політичного життя, розбалансованості економіки, відсутності нормативної бази, механізмів господарських зв'язків. На жаль, ці кризові явища гостро проявляються і сьогодні.

Що ж викликало необхідність прискорити реформу організації державної влади і самоврядування, зокрема роздержавлення місцевих Рад народних депутатів?

Починаючи з серпня 1991 року, відбулося, як відомо, чимало подій, які не тільки змінили політичну ситуацію в Україні, а й вплинули на розвиток державного будівництва. Україна здобула незалежність. Розпочався і нині триває процес розбудови національної державності, заснований на принципі розподілу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову. Ці та інші обставини викликали необхідність уточнити політико-правовий статус місцевих Рад, створити дійову систему державної виконавчої влади, зміцнити її, зробити ефективнішою.

В зв'язку з цим роздержавлення місцевих Рад, введення інституту представників Президента України на місцях, чіткіше розмежування функцій і компетенції між Радами і місцевою державною адміністрацією є об'єктивною необхідністю. Тому Верховна Рада визнала за доцільне внести відповідні зміни до діючого Закону про місцеві Ради і місцеве самоврядування, викласти його в новій редакції як Закон України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування».

Зміни стосуються перш за все особливостей правового статусу районних і обласних Рад як органів регіонального самоврядування. Ця ланка Рад, як відомо, позбавлена права мати свої власні виконавчі і розпорядчі органи. Проте це зовсім не означає, що зазначені ланки Рад втрачають свою роль і значимість як представницькі органи, демократичний інструмент акумуляції волі населення. За ними зберігаються дійові важелі впливу на розвиток своїх регіонів. Вони відповідно до закону розглядають і затверджують програми економічного і соціального розвитку, екологічного захисту території, бюджети, регулюють земельні відносини, вирішують питання представницького характеру.

Як бачимо, тут є невичерпні можливості для дальшого вдосконалення цих ланок Рад. З одного боку, вони повинні перетворитися в дійовий інструмент вияву інтересів населення території, а з іншого, використовуючи надані законом права, — стати демократичною противагою органам державної виконавчої влади в особі місцевої державної адміністрації.

У цьому зв'язку важливо підкреслити необхідність встановлення тісних ділових стосунків районних і обласних Рад з відповідними місцевими державними адміністраціями, недопущення конфронтації між ними. Чому я на цьому наголошую? Справа в тому, що в ряді областей представники Президента України ще не встигли приступити до виконання своїх обов'язків, а їм уже влаштували обструкцію, бойкот з боку Рад, депутатів, громадських формувань. Маючи дійові важелі впливу на місцеву державну адміністрацію аж до порушення перед Президентом України питання про дострокове припинення повноважень його представників, місцеві Ради не повинні забувати, що Закон надав представнику Президента право контролювати додержання законності в діяльності органів місцевого та регіонального самоврядування. Однак це не повинно сприйматись як

ПОКОЛІННЯ ШУКАЄ СТИЛЬ

(Продовження. Початок на 1-й стор).

маність же була суто в поведінці, бо у запитаннях молодь «завертала круто». Мова йшла про все — і про доцільність виводу стратегічних військ з України, і про Крим, і про ставлення до наших російських парламентаріїв, і про минуле Президента («коли краще почувалися — коли виступали противником Руху, чи нині, коли виступаєте його прихильником?»), і про соціальний захист молоді, і... Одним словом, всього не перелічиш. Жодне із запитань не залишилось без відповіді (маються на увазі, ясно, ті, що вклалися у регламент, бо Президент, хоч і простояв на трибуні понад годину, але ж і в нього час лімітований).

Після перерви з учасниками і гостями Конгресу спілкувалися керівники «Нової України» Олександр Ємець — Державний радник України з питань правової політики, Володимир Філенко секретар Комісії Верховної Ради України у правах людини, Мирослав Попович, доктор філософських наук, професор, голова Українського філософського товариства. Взяв участь у спілкуванні і Володимир Лановий — віце-прем'єр-міністр України. Тут дискусія почалася дещо незвично — за столом президії. Втім, це нормально, так би мовити, наочний приклад плюралізму. Початком спілкування із залом стало прохання гостя з Білорусі прокоментувати виступ Президента (на його думку, Леонід Кравчук поводився так, ніби виступав перед студентами чи школярами, а не перед політиками, хоч і молодими). І — диво — представники «Нової України», не сам виступ, оскільки жоден з них не чув того, що і як говорив Президент, бо жодного не було в залі, а стиль поведінки Л. Кравчука... А далі знову пішла розмова про політику, економіку, соціальний захист...

Після завершення першого дня роботи Конгресу звернулася до його учасників. Отже, перший співрозмовник — Олександр АРБУЗОВ, член СУСу з 1989 року, студент історичного факультету Донецького університету:

— **З якою метою ви приїхали на Конгрес?**

— По-перше, тому, що це перший такий захід. Було цікаво побачити політичну палітру України, хоча тут вона, здається, не зовсім відображена в плані представництва. Тут більше представників організацій, які трансформувались з комсомолу...

На запитання відповідає Володимир МАРТИНЮК, львів'янин, головний координатор Української молодіжної асоціації (УМА). Отже:

— **Чий стиль поведінки вам імпонує?**

— Я є зараз прихильник Л. Кравчука, його лінії. Як не дивно, але слід визнати, що поки що він — найбільший демократ. Фактично після «посадки» Хмари йому нічим дорікнути, інкримінувати щось антидемократичне ні в словах, ні в діях. Навіть, якщо він грає цю роль, то він грає її прекрасно, чого я не можу сказати ні про кого з демократів, навіть про «Нову Україну». Не бачу таких здібностей і у представників партії, членом якої я є — УРП.

Це було в перший день роботи Конгресу. Сьогодні — останній. Учасники працюватимуть у секціях, дискусійних клубах. Саме на цей день сподіваються ті, хто чекає, щоб на політичному схилі нашої держави засвітилися молоді зірки. Як кажуть — «далі буде»...

* * *

Вчора у роботі Конгресу молодих політиків України взяли участь перший заступник Голови Верховної Ради України В. Дурдинець, міністр закордонних справ А. Зленко, перший заступник міністра зовнішньоекономічних відносин і торгівлі Б. Соболєв, заступник начальника Головного штабу Збройних Сил України Г. Живиця, заступник Голови СБУ В. Горбатюк. В. Дурдинець тепло привітав учасників та гостей конгресу і виклав основні положення військової доктрини нашої держави, які незабаром розглядатимуться Верховною Радою України.

Катерина ВОРОНЕНКО.

І ВЛАДА ВИКОНАВЧА

ОРГАНИ САМОВРЯДУВАННЯ

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

принцип «одностайності» чи військової субординації.

Тепер хотілося б звернути увагу на необхідність вдосконалювати форми і методи роботи Рад з населенням, громадськими організаціями, політичними партіями і рухами. Сьогодні кожна місцева Рада, тим більш районна, обласна, є ареною співробітництва та суперництва різних політичних сил. Це не є недоліком, а є нормою життя будь-якої представницької установи в умовах політичного і економічного плюралізму. Отже, важливо вести пошук і знаходити цивілізовані форми подолання кризових ситуацій, не доводити справу до відкритої конфронтації. А подібні факти, на жаль, мають місце. Саме з цих причин обрані два роки тому органи влади у Бродівському, Золочівському, Турківському Львівської, Підволочиському і Борщівському районах Тернопільської областей виявилися нездатними вирішувати питання місцевого життя. А деякі Ради вимушені були саморозпуститися, оскільки не змогли оволодіти ситуацією, знайти прийнятного для всіх виходу з політичних і міжрелігійних чвар.

Новий статус обласних і районних Рад, а також Рад міст Києва і Севастополя вимагає посилити увагу до такої важливої ділянки роботи з населенням, як проведення місцевих референдумів, загальних зборів (сходів) громадян, інших форм територіальної самоорганізації населення (ради, комітети мікрорайонів, сільські, селищні комітети тощо).

Інститут самодіяльних організацій населення існував і раніше. Але більшість з них працювала формально, суттєвого впливу на стан справ на місцях вони не справляли. Звичайно, не можна стверджувати, що у цій справі у нас самі недоліки й недоробки. Можна навести приклади позитивного плану.

Заслуговує, зокрема, на увагу практика роботи органів територіального громадського самоврядування у Подільському районі Києва. Тут ще в 1989 році в кожному із шести мікрорайонів було утворено ради і комітети самоврядування. Комітети наділені правом юридичної особи, мають фінансову і господарську самостійність. У відповідності із Законом про місцеві Ради та місцеве і регіональне самоврядування районна Рада делегувала кожному комітету частину своїх повноважень з передачею матеріальних та фінансових ресурсів для їх здійснення, уклала з ними відповідні договори (контракти). Громадські комітети взяли на себе організацію робіт по ремонту квартир, шляхів, тротуарів, благоустрою дитячих та спортивних майданчиків, добродійницьку місію тощо. З допомогою районної Ради зміцнюється власна матеріальна база цих громадських формувань. У районі вже діє майже 40 малих підприємств, засновниками або співзасновниками яких виступили комітети територіального громадського самоврядування. Нині ці комітети розгортають роботу по соціальному захисту населення.

Корисні справи є на рахунку і окремих громадських комітетів Донецької, Хмельницької та інших областей, міст Харкова і Миколаєва.

Важливою функцією місцевих Рад народних депутатів регіонального рівня, зокрема обласних, є вирішення ними питань адміністративно-територіального поділу. Ці питання безпосередньо зачіпають інтереси населення, проблеми соціального і економічного розвитку територій. Потрібно відзначити, що більшість цих питань вирішується з достатньою обгрунтованістю і економічною доцільністю. Проте нерідко деякі обласні Ради, заграваючи з людьми, погоджуються з будь-якою пропозицією громадян щодо змін в адміністративно-територіальному поділі. Так, Запорізька і Харківська обласні Ради на вимогу громадян порушили клопотання перед Верховною Радою України про утворення відповідно Великобілозерського і Коломацького районів, до складу яких запропоновано включити по чотири Ради з населенням відповідно 11 і 9,8 тисячі чоловік. І це тоді, коли в Запорізькій області на один район в середньому припадає лише 43,4 тис. чоловік і 16 Рад народних депутатів, а в Харківській — відповідно 49,8 і 17. Чи доцільно створювати такі райони? Думаю, що ні.

Або такий приклад. Харківська обласна Рада утворила на території Краснокутського району Покровську сільраду. На її території розташовано колгосп і проживає всього 650 осіб (в середньому по Харківській області на сільраду припадає 1580 чоловік). Коли сільська Рада сформувала свій бюджет, то виявилось, що коштів не вистачає навіть на її утримання.

Торкнусь ще одного питання, що також пов'язане з коштами. Відомо, що з введенням інституту представників Президента тимчасово, до закінчення строку повноважень обласних, районних, Київської і Севастопольської міських, а також районних міст Києва і Севастополя Рад народних депутатів, припиняється діяльність їх виконкомів. На їх базі формується місцева державна адміністрація. У зв'язку з цим законодавець і передбачив створення секретаріатів цих Рад. Цей підрозділ покликаний здійснювати організаційно-технічне забезпечення роботи Рад, постійних комісій, депутатів, а не виконувати функції управління. Відповідною має бути й кількість працюючих тут. Звичайно, чисельність і структуру цих підрозділів відповідно до Закону визначатимуть самі Ради, але треба робити це в розумних межах, враховуючи при цьому і фінансові можливості.

В деяких місцевих Радах народних депутатів, всупереч діючому законодавству, на постійну, так звану професійну основу переведено велику кількість депутатів.

Так, у Київській міській Раді від основної роботи звільнилося 58 депутатів, в тому числі 12 голів постійних комісій, 18 їх заступників, 15 секретарів і 23 члени комісій. Разом з тим діяльність Київської міської Ради позначена малою ефективністю, низькою відповідальністю у ставленні більшості депутатів до своїх обов'язків.

У Харківській обласній Раді всі депутати з вересня минулого року отримують щомісячну доплату, а десять з них зараховано на посади консультантів. Усе це суперечить положенням нової редакції Закону про місцеві Ради та місцеве і регіональне самоврядування і потребує негайного перегляду.

Наголошуючи на цьому питанні, не маю на меті принизити роль обласних і районних Рад. Йдеться, перш за все, про раціональне використання коштів, суворе додержання чинного законодавства.

Відомо, що зараз йде активний процес підготовки нової Конституції України. Якими ж бачаться представницькі органи місцевого населення в майбутньому Основному Законі? У розроблюваному проекті Конституції реалізується принцип наступності та врахування історичної практики державного будівництва, кращих демократичних традицій наших предків, а також зарубіжного досвіду.

Проект нової Конституції України передбачає, що місцеве самоврядування здійснюється населенням міст, селищ і сіл безпосередньо або через обрані ними органи. Система місцевого самоврядування включає міські, селищні і сільські Ради, а також місцеві референдуми, загальні збори (сходи) громадян та інші форми територіальної самоорганізації населення. Органи місцевого самоврядування наділяються владними повноваженнями, які не можуть бути змінені інакше як законом або договором. В межах компетенції вони діють самостійно.

Що ж стосується регіонального самоврядування, то проект Конституції передбачає його здійснення в межах областей як безпосередньо громадянами, так і через обрані ними Ради. Передбачено значне розширення функцій обласних Рад. Зокрема, вони здійснюватимуть нормотворчу, виконавчу, контрольну та іншу діяльність у сферах і межах, визначених Конституцією України.

Отже, органи місцевого і регіонального самоврядування мають перспективу дальшого розвитку та вдосконалення. І вже сьогодні треба напрацьовувати позитивний досвід роботи Рад, який буде всебічно враховано при обговоренні та прийнятті нової Конституції нашої держави.

Актуально

Інцидент з машиною Президента

Чутки про замах на Президента Таджикистану Набієва з'явилися у столиці республіки Душанбе. У пресцентрі таджикистанського МВС не змогли ні підтвердити, ні спростувати цю інформацію.

Як вдалося дізнатися з інших джерел, трапилася дорожньо-транспортна подія з президентським автомобілем, яку, скоріше всього, можна назвати випадковістю.

Пізно ввечері 10 червня, виїжджаючи на центральний проспект Душанбе, президентська «Волга» зіткнулася з бетеером. Останній мчав на великій швидкості, тому не зміг вчасно загальмувати і наїхав на машину. Нині, однак, невідомо, хто саме порушив правила дорожнього руху. Це з'ясує слідство. Відомо одне — Президента Набієва на момент аварії у машині не було. Був лише водій, для якого ця поїздка закінчилася трагічно.

«Старшому» доведеться зачекати

Незалежність ще семи республік колишнього Радянського Союзу — Білорусі, Молдови, Казахстану, Киргизстану, Узбекистану, Туркменистану і Таджикистану — визнала Грузія. Держрада республіки висловила готовність встановити з ними дипломатичні відносини. Раніше Грузія ще за Гамсахурдіа розпочала цей процес з визнання держав Прибалтики, Закавказзя та України. Серед визнаних держав поки що немає лише Російської Федерації.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформ. агентств.

Постанова Кабінету Міністрів України

від 10 червня 1992 р. № 316 Київ

ПРО ЩОМІСЯЧНІ ГРОШОВІ ВИПЛАТИ МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИМ ГРОМАДЯНАМ НА ПРИДБАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. З метою підтримки найменш соціально захищених верств населення запровадити до кінця 1992 року, починаючи з 10 червня щомісячні грошові виплати малозабезпеченим громадянам на придбання продовольчих товарів у розмірах згідно з додатком.

2. Затвердити Положення про порядок призначення щомісячних грошових виплат малозабезпеченим громадянам на придбання продовольчих товарів, що додається.

3. Міністерству фінансів України врахувати зазначені витрати при визначенні нормативів відрахувань до місцевих бюджетів від загальнодержавних податків, зборів і платежів на 1992 рік.

4. Доручити Міністерству фінансів, Міністерству праці та Міністерству соціального забезпечення України давати у необхідних випадках роз'яснення щодо грошових виплат малозабезпеченим громадянам на придбання продовольчих товарів.

РОЗМІРИ ЩОМІСЯЧНИХ ГРОШОВИХ ВИПЛАТ МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИМ ГРОМАДЯНАМ НА ПРИДБАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

Категорії громадян залежно від віку	(крб.)
до 3 років	270
від 3 до 6 років	330
від 6 до 10 років	390
від 10 до 13 років	430
від 13 до 18 років	460
після 18 років до досягнення пенсійного віку (жінки до 55 років, чоловіки до 60 років), які мають право на зазначену виплату	370
пенсіонери (жінки після 55 років, чоловіки — 60 років	360

Примітка. Громадянам, які отримують пенсію, але не досягли пенсійного віку (жінки до 55 років, чоловіки до 60 років), грошові виплати провадяться у розмірі, встановленому для відповідної категорії населення за віком.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ ЩОМІСЯЧНИХ ГРОШОВИХ ВИПЛАТ МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИМ ГРОМАДЯНАМ НА ПРИДБАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

1. Це Положення визначає порядок призначення щомісячних грошових виплат малозабезпеченим громадянам на придбання продовольчих товарів.

2. Право на отримання щомісячних грошових виплат мають:

діти віком до 14 років та учні загальноосвітніх шкіл старше 14 років, діти віком від 14 до 18 років, які навчаються на платних курсах, у школах та інших навчальних закладах;

студенти і учні вищих і професійно-технічних навчальних закладів;

пенсіонери, інваліди, а також члени сімей в разі втрати годувальника.

3. Щомісячні грошові виплати не призначаються:

особам, зазначеним у пункті 2 Положення, у сім'ях, де середньомісячний сукупний доход на одного члена сім'ї за попередній квартал перевищує двократний розмір мінімальної заробітної плати;

особам на період перебування їх на повному державному утриманні;

студентам і учням вищих і професійно-технічних навчальних закладів, які приїхали на навчання з інших держав.

4. Щомісячні грошові виплати провадяться:

дітям віком до 18 років — за місцем основної роботи (навчання) матері, а у разі, коли мати не працює і не вчиться, — за місцем основної роботи (навчання) батька або осіб, які замінюють батьків; в інших випадках — органами

(Закінчення на 7-й стор.).

Телеграфним рядком із Запоріжжя

МЕТАЛУРГ МЕДИКУ - НЕ ТОВАРИШ

Середня зарплата металургів з початку року становить, за попередніми підрахунками, 15 тисяч карбованців. У десять разів менше отримують учителі, медики, працівники культури. В місті та області зростає загроза масового страйку.

НЕВЖЕ ТРІСНЕ!

Тріщина на Дніпрогесі, утворена на стику естакади з дамбою, збільшується. За повідомленням заступника голови міськвиконкому Олександра Бірюка, після реконструкції проїзної частини та пуску Дніпрогесу-2 за безпеку дамби ніхто не відповідав. Просто «забули» закріпити відповідального.

«ГОВОРИТЬ ТРАМВАЙ №...»

Радіостанції на трамваях і тролейбусах будуть встановлені до кінця року. Таке рішення прийняло керівництво ТТУ після попереджувального страйку водіїв, які протестували проти розбійницьких нападів на них злочинців у нічні зміни.

ЇМ ТУТ ЖИТИ

Біженців із Молдови прийматимуть у районах області. Представник Президента Володимир Дем'янов розпорядився за рахунок коштів місцевих бюджетів організувати їх розміщення, надання фінансової допомоги, роботи.

ПОЇЗД НІ ПРИ ЧОМУ

Водій і пасажир загинули на залізничному переїзді біля села Матвіївки Вільнянського району. Це була вантажівка кооперативу «Прогрес». Незважаючи на звукову і світлову сигналізацію, водій виїхав на колію, коли нею мчав швидкий поїзд «Кривий Ріг — Москва».

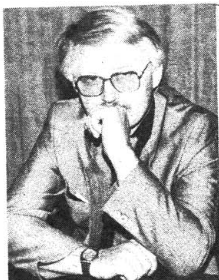
Олександр МИХАЙЛЮТА.

Крісло для гостя

ПОКУПЕЦЬ ТЕАТРУ

Київському театру маріонеток пощастило: він не загине. Якщо, звісно, все буде гаразд. Його... купили.

Сьогодні гість нашої рубрики — Сергій Васильович ТАРАСЕВИЧ, генеральний директор промислово-торговельного об'єднання «Сезон», член Ради виробників і підприємців при Президенті України, покупець театру...

— Сергію Васильовичу, ви фінансуєте Київський театр маріонеток...

— Сказати, що ми фінансуємо театр — неправильно. Я зустрівся з цими людьми, фанатами своєї справи, торік. Тоді вони були у складі СТД. Крім боргів, у них там нічого не було. Причому Спілка театральних діячів весь час намагалася перевести театр на госпрозрахунок, хоча в природі не існує театру, що був би рентабельним. Тим паче, театр, який ще нічого не має. Ми цей театр у СТД купили.

— Тобто?

— Ми сплатили за них всі борги, виплатили всі позики, які СТД надавала театру. Аж до того, що заплатили за квитки, коли театр їздив на фестиваль від СТД, бо рахунок прийшов уже після «покупки». Нині цей театр є власністю об'єднання. Це означає, що всі витрати по утриманню театру несемо ми. Вони займаються лише творчістю.

— А заради чого ви все це робите? Навіщо це вам?

— А просто — щоб це було. Заради того, щоб діти, та й дорослі, просто могли піти і подивитись, що ці талановиті люди зробили. І ось у нас є ангел-хранитель, подарований нам на Новий рік театром. Ми вважаємо, що поки що він нас оберігає. Цей рік дуже важкий для нас, як і для всього бізнесу в Україні, та ми поки тримаємось. Можливо, завдяки ангелу-хранителю, не знаю...

— Чим займається ваша фірма?

— Якщо сказати одним словом — справою передусім. А справ таких дуже багато. У складі нашої компанії — а ми реально є холдинговою компанією, велика кількість порівняно невеликих, дуже мобільних підприємств. Основна спеціалізація — виробництво електродвигунів і на цій базі — кавомолок, міксерів, пилососів... Випускаємо і металофурнітуру для меблів, керамічні вироби...

— Ви фінансуєте ще й гімназію...

— Так, це гуманітарна гімназія у Дарниці. Ми її просто створили. Директор гімназії — Олена Іванівна Чинок довго працювала доцентом у педінституті, за кордоном, отже, знає на практиці, чого і як навчати дітей. У цьому році конкурс був двадцять чоловік на місце...

— Але ж навчання у гімназії — платне...

— Так, платне. Але ціни суто символічні. І всі витрати несемо ми: за минулий рік і частину нинішнього ми вклали сюди понад мільйон карбованців. Закупили комп'ютери, відеоапаратуру, обладнали лінгафонні кабінети... Ось ви у мене про театр запитали — навіщо він нам, а про гімназію — ні...

— То навіщо вам гімназія?

— Ми всі, що працюємо тут, сподіваємось протриматись хоча б років п'ятнадцять. І ми хочемо, щоб років через десять до нас на роботу прийшли її випускники — люди, що вміють нестандартно мислити, незакомплексовані...

— Ви працюєте у Радянському районі столиці, а театр — на Подолі, гімназія — у Дарниці. Ви не хочете чи не можете працювати в своєму районі?

— Є такий анекдот. Онук звертається до дідуся-генерала: «Дідусю, я, коли виросту, генералом стану?» — «Аякже, — відповідає дідусь, — у тебе все для цього є». — «А маршалом стану?» — «Ні, любий, у маршала свої онуки...» Ми подавали до райвиконкому програму соціально-виробничого розвитку району, нам ніхто не казав «ні», всі казали «так», але... Нині — нова адміністрація, що це таке, ми поки що не дуже відчули, але, принаймні, зникло відношення до приватного бізнесу, як до шкурників...

— Як ви бачите свою роботу у складі Ради при Президенті?

— Мені дуже приємно, що мене ввели до складу цієї Ради. А, взагалі, досить складне питання... Я не певен, що одиниці можуть робити історію. Але намагатись внести хоч стілечки своїх знань, свого досвіду необхідно...

Розмову вела Катерина ВОРОНЕНКО.

Так і живемо

ВЕЛИКОГО ХІРУРГА РІЖУТЬ БЕЗ НОЖА

Один з мальовничих куточків Поділля — село Вишня під Вінницею. Ця назва зберігалася до 1950 року, потім перейменували у Пирогово. Сюди приїхав на початку 1861 року видатний хірург Микола Пирогов, тут і помер 1881 року. Він давно мріяв узятися за сільське господарство, готувався до цього, облаштував удома маленьку спеціальну лабораторію. І досяг неабияких успіхів: займався селекцією зернових і винограду, одержані ним сорти жита й пшениці називали «пироговськими». На занедбаному обійсті розпланував городи, обновив сад, посадив рідкісні рослини, в тім числі й лікарські...

Ідемо музеєм-садибою разом з доцентом педінституту, кандидатом філологічних наук Михайлом Тростогоном, одним з найсумлінніших дослідників життя і творчості Пирогова. Коло зацікавлень широке, з багатьма документами він знайомиться в оригіналі, адже знає німецьку, англійську, румунську, чеську, польську мови. Поліглот — майже як і сам Пирогов. Я цікавлюсь: якою мовою розмовляв Пирогов з тутешніми селянами? «Нерідко — українською», — відповідає Тростогон. А поговорити було про що: Микола Іванович вважався тут, як би ми сказали, правозахисником. Там допоміг незаконно відібрану землю повернути, там приструнив старост Сильвестра й Андрійчука, які почали пиячити. Безплатно передав селянам 167 десятин землі, 2202 сажні сінокосу, помагав грішми, інвентарем, худобою. «А хіба Пирогов облишив лікувальну практику?» — «Ні. Микола Іванович створив першу на Поділлі сільську лікарню, в одній сільській хаті обладнав операційну, 1866 року збудував аптеку, для дуже бідних ліки тут відпускалися безплатно. Хворі приїжджали до нього аж з Москви й Петербурга, навіть з Уралу. Серед пацієнтів був і композитор Петро Чайковський, він тоді перебував у Браїлові, на Вінниччині».

...Невдовзі розмова переходить в інше русло. Під загрозою — усипальниця видатного хірурга. Його забальзамоване тіло — у склепі, над яким стоїть церква. І ось віруючі хочуть забрати церкву собі. Навіть мітинг провели, на який зібралося кілька категоричних бабусь: віддайте, мовляв, церкву релігійній громаді! А хто ж справжній господар тієї церкви? Михайло Тростогон розповідає: «Церква споруджена з ініціативи і на кошти дружини вченого, Олександри Антонівни. Вона задумана як своєрідний пам'ятник Миколі Івановичу, де б зберігалося його тіло. До самої смерті (1902 рік) вдова доглядала за церквою. А потім релігійна громада не спромоглася підтримувати тут бодай примітивний порядок. Церква стала пусткою, труна з тілом вкрилася пилом. За радянського часу Наркомат охорони здоров'я України виділив кошти для всього комплексу усипальниці, надійшли пожертвування від делегатів I Всеукраїнського з'їзду хірургів. У подібних випадках кажуть: вибачайте, це не ваша господа. Але як буде — не знаємо...»

...У Музеї-садибі Пирогова побували відвідувачі з 126 країн світу, щороку тут буває понад 350 тисяч екскурсантів. А тепер — «забрати і віддати»? Досвід подібної передачі ми вже маємо — після неї у Вінниці загинув безцінний орган. Невже на черзі — мавзолей Пирогова?

Валерій ЛАЗАРЕНКО.

На малюнку Михайла ТРОСТОГОНА — основний корпус Музею-садиби Пирогова.

Вінницька область.

Факт і коментар

...АЖ ПУХ ЛЕТИТЬ

Цього разу — не від запеклих баталій у парламенті.., Не через дорожнечу, не від нашого поганого життя.

— Звичайне природне явище, — спокійно сказав головний науковий співробітник, професор, доктор біологічних наук Центрального ботанічного саду імені М. Гришка АНУ Микола КАХНО.

От і поплили в небі прозорі парашутики-пушинки, із кожним днем їх стає дедалі більше. Це жіночі екземпляри дводомної канадської тополі легко й довірливо посилають у світ своє потомство. Втім, насіння-пух важко приживається — гине через кілька годин. Найкраще вкоренюються тополі живцями, причому різної породи — і пірамідальні, і канадські. А взагалі, у нас в Україні чимало північно-американських порід дерев. І серед них — різноманітні клени, біла акація тощо.

Що ж до алергійності чи інших незручностей, що можуть виникнути від насіння-пуху, то тут вже спеціалісти повинні сказати своє слово. Проте це ж дерево здорово виручає нас, городян. Воно стійке, відтак добре захищає вулиці й будинки від загазованості, смогу тощо.

Взагалі ж, як сказав професор, краще висаджувати живці від чоловічих екземплярів канадської тополі...

Так, справді, це, мабуть, краще. Але ж тоді не буде парашутиків, не буде тієї пухової вакханалії, й червень мине непоміченим...

Людмила БАРАНЕВИЧ.

Що почому

ШАХТАРСЬКІ ГОРОДИ

Шахтарі вміють працювати і під землею, і на землі, останнім часом вони дедалі частіше вибирають друге. У Мар'їнському районі радгосп «60 років Радянській Україні» виділив для робітників донецької шахти імені Горького під городи 10 гектарів землі по 80 карбованців за сотку. Близько 150 гірників виявили бажання придбати землю. Понад 40 гектарів виділено працівникам шахти «4-Красноармійська» колгоспом імені Ватутіна. За наділи шахтарі розплачуватимуться не грошима, а власною працею, — вони зводять у господарстві тік.

Юрій ДОЦЕНКО.

Донецька область.

Крісло для гостя

...ОКУПЕЦЬ ...ЕАТРУ

...театру маріонеток пощастило: він не загине ...е буде гаразд. Його... купили.

...ь нашої рубрики — Сергій Васильович ТА... ...еральний директор промислово-торговельного ...он», член Ради виробників і підприємців при ...аїни, покупець театру...

...авою переду-
...ких дуже ба-
...нашої компа-
...ільно є хол-
...нією, велика
...яно невели-
...льних підпри-
... спеціалізація
... електродви-
...базі — каво-
..., пилососів...
...еталофурніту-
...керамічні ви-
...

...суєте ще й

... гуманітарна
...ниці. Ми її
...и. Директор
...ена Іванівна
...працювала до-
...ституті, за
..., знає на пра-
... навчати ді-
...році конкурс
...оловік на міс-
...

...навчання у ...тне...

...тне. Але ціни суто символічні. І всі витрати несемо ми: за минулий рік і частину нинішнього ми вклали сюди понад мільйон карбованців. Закупили комп'ютери, відеоапаратуру, обладнали лінгафонні кабінети... Ось ви у мене про театр запитали — навіщо він нам, а про гімназію — ні...

— То навіщо вам гімназія?

— Ми всі, що працюємо тут, сподіваємось протриматись хоча б років п'ятнадцять. І ми хочемо, щоб років через десять до нас на роботу прийшли її випускники — люди, що вміють нестандартно мислити, незакомплексовані...

— Ви працюєте у Радянському районі столиці, а театр — на Подолі, гімназія — у Дарниці. Ви не хочете чи не можете працювати в своєму районі?

— Є такий анекдот. Онук звертається до дідуся-генерала: «Дідусю, я, коли виросту, генералом стану?» — «Аякже, — відповідає дідусь, — у тебе все для цього є». — «А маршалом стану?» — «Ні, любий, у маршала свої онуки...» Ми подавали до райвиконкому програму соціально-виробничого розвитку району, нам ніхто не казав «ні», всі казали «так», але... Нині — нова адміністрація, що це таке, ми поки що не дуже відчули, але, принаймні, зникло відношення до приватного бізнесу, як до шкурників...

— Як ви бачите свою роботу у складі Ради при Президенті?

— Мені дуже приємно, що мене ввели до складу цієї Ради. А, взагалі, досить складне питання... Я не певен, що одиниці можуть робити історію. Але намагатись внести хоч стілечки своїх знань, свого досвіду необхідно...

Розмову вела Катерина ВОРОНЕНКО.

Житейські сюжети

ПОТЕБЕНЬКО ПОПРОЩАВСЯ

У Херсонській обласній прокуратурі сталася «тиха» подія: четвертий заступник прокурора Михайло Потебенько попрощався з співробітниками і відбув до Києва, начебто на постійне місце проживання. Чим займатиметься у столиці, не сказав.

Найбільш ревні біографи колишнього Генерального прокурора республіки (їх у Херсоні чимало) не змогли докопатися до промахів у роботі Потебенька, бо працював він, як повідомили у прокуратурі, бездоганно. Його від'їзд схильні пов'язувати з тим, що не склалися стосунки мі[illegible]ним і пре[illegible]авником Прези[illegible]а у [illegible]онській області О. Мельниковим. Але Михайло Олексійович публічно спростував цю версію.

Як там не є, в облпрокуратурі тепер думають про те, хто ж патронуватиме питання, що їх вів четвертий заступник прокурора, для якого цю посаду створили штучно, бо навіть у густонаселеніших областях не допускали такої розкоші, як запровадження зайвої посади для когось працівника. Отже, Потебенько поїхав. А Любов Жирна, відома «жінка з розкладачки», причетна до «справи Хмари» та політичних пристрастей дворічної давності, все ще перебуває у слідчому ізоляторі Херсона.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

Коротко

І ПИТИ, І В РЕЙКУ ДЗВОНИТИ

У червні, за розпорядженням [illegible]ласної держа[illegible]ністрації [illegible]мові горілча[illegible]агазини продаватимуть спиртні напої за комерційними цінами — по 110 і більше карбованців за пляшку. Очікується, що це примусить спекулянтів обминати область. А мешканці Чернігівщини отримуватимуть горілку на талони.

А ось ще один примітний факт. У Городнянському районі у зв'язку з дорожнечею багато місцевих керівників попросили відключити телефонний зв'язок у сільрадах, клубах, фельдшерсько-акушерських пунктах.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

...РІЖУТЬ БЕЗ НОЖА

...о

...ку збудував
...дуже бідних
...скалися без-
...орі приїжд-
... аж з Моск-
...рга, навіть з
... пацієнтів був
... Петро Чай-
...тоді перебу-
..., на Віннич-
...

...розмова пере-
...русло. Під за-
...пальниця ви-
...га. Його за-
...тіло — у скле-
...тоїть церква.
... хочуть заб-
...бі. Навіть мі-
...на який зібра-
... категоричних
...йте, мовляв,
...йній громаді!
...вжній госпо-
...ркви? Михай-
... розповідає:
...джена з іні-
...кошти дружи-
...ександри Ан-
... задумана як
...ам'ятник Ми-
...у, де б зберi-
...тіло. До самої смерті (1902 рік) вдова доглядала за церквою. А потім релігійна громада не спромоглася підтримувати тут бодай примітивний порядок. Церква стала пусткою, труна з тілом вкрилася пилом. За радянського часу Наркомат охорони здоров'я України виділив кошти для всього комплексу усипальниці, надійшли пожертвування від делегатів I Всеукраїнського з'їзду хірургів. У подібних випадках кажуть: вибачайте, це не ваша господа. Але як буде — не знаємо...»

...У Музеї-садибі Пирогова побували відвідувачі з 126 країн світу, щороку тут буває понад 350 тисяч екскурсантів. А тепер — «забрати і віддати»? Досвід подібної передачі ми вже маємо — після неї у Вінниці загинув безцінний орга́н. Невже на черзі — мавзолей Пирогова?

Валерій ЛАЗАРЕНКО.

На малюнку Михайла ТРОСТОГОНА — основний корпус Музею-садиби Пирогова.

Вінницька область.

Факт і коментар

...АЖ ПУХ ЛЕТИТЬ

Цього разу — не від запеклих баталій у парламенті... Не через дорожнечу, не від нашого поганого життя.

— Звичайне природне явище, — спокійно сказав головний науковий співробітник, професор, доктор біологічних наук Центрального ботанічного саду імені М. Гришка АНУ Микола КАХНО.

От і попливли в небі прозорі парашутики-пушинки, і з кожним днем їх стає дедалі більше. Це жіночі екземпляри дводомної канадської тополі легко й довірливо посилають у світ своє потомство. Втім, насіння-пух важко приживається — гине через кілька годин. Найкраще вкореняються тополі живцями, причому різної породи — і пірамідальні, і канадські. А взагалі, у нас в Україні чимало північно-американських порід дерев. І серед них — різноманітні клени, біла акація тощо.

Що ж до алергійності чи інших незручностей, що можуть виникнути від насіння-пуху, то тут вже спеціалісти повинні сказати своє слово. Проте це ж дерево здорово виручає нас, городян. Воно стійке, відтак добре захищає вулиці й будинки від загазованості, смогу тощо.

Взагалі ж, як сказав професор, краще висаджувати живці від чоловічих екземплярів канадської тополі...

Так, справді, це, мабуть, краще. Але ж тоді не буде парашутиків, не буде тихої пухової вакханалії, й червень мине непоміченим...

Людмила БАРАНЕВИЧ.

«ТОУРО КОЛ...

Віце-президент міжнародного університе... ледж» (США) Марвін Фарбстейн та профе... ж навчального закладу Георгій Сініцький ... редакцію «Голосу України». Вони прибули ... вивчити потенціал нашої держави стосовно ... криття спочатку в Києві, а згодом і в Одесі ... кового закладу. І, за їх словами, справа п... жваво. Тож можна сподіватися, що невдовзі ... набиратиме студентів.

Міжнародний університет «Тоуро Коледж» відносно молодий, його біографія налічує всього двадцять років. Але недарма кажуть, що молодість — це не найбільша вада. На сьогодні він уже має філії в Ізраїлі, Росії і спрямовує свої зацікавлення на Україну, Литву, Китай та інші країни світу.

Не зовсім звичайною є й

Гості ред...

система на...
закладі. Ст...
право, мен...
дять загал...
й курси ми...
неджменту,...
пропонує т...
льної освіт...

ПОДИВИСЬ...

Акустовізор — таку назву одержав прилад, який сконструював рівненський науковець Борис Марчук. Він призначається сліпим, бо дозволяє легко орієнтуватися у просторі, відчувати нагрівальні прилади, світло фар, розміщення навколишніх предме-

Знай наш...

тів, дерев, ...
лад невели...
на припасу...
шені піджа...
Поки ви...
лював свій ...

Субот...

БАРТОСІК І ...

Психолог із Світловодська дістався до Миколи Бартосіка, щоб переконати художника, що у того розлад психічного стану, бо картини, які експонуються на другому поверсі магазину «Мистецтво», що на Хрещатику, належать пензлю не майстра, а божевільного...

Одночасно представники фірми «Альфа-жест» і юрист з Мюнхена Орест Дебрецький обіцяли Бартосіку подбати про вигідні контракти. Вряди-годи Микола Григорович навідувався у «Мистецтво», щоб поспостерігати за реакцією відвідувачів другого поверху. Я побачив його тієї миті, коли замість «спасибі» його руку потискав якийсь військовий: «Блукав між картин — ніби полегшало...»

Я не блукав, а стояв ані руш — вражений і спантеличений. Те, що постало перед очима, не вкладалося у прокрустове ложе мистецтвознавства.

Пригадав, що мені про нього відомо: родом з Черкащини, закінчив Київський художньо-промисловий технікум і Харківський художньо-промисловий інститут, вже кілька років працює в Києві, на комбінаті монументально-декоративного мистецтва, є співавтором художнього оформлення станції метро «Дзержинська», ряду архітектурних композицій на

Троєщині, ...
ка на стад...
Дніпропетр...
ше — жите...
ваність, со...
ність тощо...
уявити, ос...
ло нормою...
ків з нетр...
ням світу.

— Мико... даруйте, а... зібрався, в... пишете?

— Дару...
ще не роз...
знаю одне:...
з соціалізм...
обличчям м...
ють.

— На

ГОЛОС України

Житейські сюжети

БЕНЬКО ПОПРОЩАВСЯ

ький обласній
талася «тиха»
заступник
хайло Потебе-
я з співробіт-
в до Києва, на-
йне місце про-
заійматиметь-
не сказав.
ревні біографи
Генерального
публіки (їх у
о) не змогли
промахів у ро-
а, бо працював
мили у проку-
анно. Його ві-
пов'язувати з
лалися стосун-
пре...ником
...онській
...льниковим. Але

Михайло Олексійович пуб-лічно спростував цю версію.

Як там не є, в облпрокуратурі тепер думають про те, хто ж патронуватиме питання, що їх вів четвертий заступник прокурора, для якого цю посаду створили штучно, бо навіть у густонаселеніших областях не допускали такої розкоші, як запровадження зайвої посади для когось працівника. Отже, Потебенько поїхав. А Любов Жирна, відома «жінка з розкладачки», причетна до «справи Хмари» та політичних пристрастей дворічної давності, все ще перебуває у слідчому ізоляторі Херсона.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

Коротко

ТИ, І В РЕЙКУ ДЗВОНИТИ

...а розпоряджен-
...держа... ...істра-
...рілча... ...агази-
...имуть спиртні
...рційними ціна-
...і більше карбо-
...шку. Очікуєть-
...имусить спеку-
...ати область. А
...нігівщини отри-
...рілку на тало-

А ось ще один примітний факт. У Городнянському районі у зв'язку з дорожнечею багато місцевих керівників попросили відключити телефонний зв'язок у сільрадах, клубах, фельдшерсько-акушерських пунктах.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

«ТОУРО КОЛЕДЖ» У КИЄВІ

Віце-президент міжнародного університету «Тоуро Коледж» (США) Марвін Фарбстейн та професор-ад'юнкт цього ж навчального закладу Георгій Сінцицький відвідали днями редакцію «Голосу України». Вони прибули в Україну, щоб вивчити потенціал нашої держави стосовно можливості відкриття спочатку в Києві, а згодом і в Одесі філій цього наукового закладу. І, за їх словами, справа посувається досить жваво. Тож можна сподіватися, що невдовзі «Тоуро Коледж» набиратиме студентів.

Гості редакції

Міжнародний університет «Тоуро Коледж» відносно молодий, його біографія налічує всього двадцять років. Але недарма кажуть, що молодість — це не найбільша вада. На сьогодні він уже має філії в Ізраїлі, Росії і спрямовує свої зацікавлення на Україну, Литву, Китай та інші країни світу.

Не зовсім звичайною є й система навчання в цьому закладі. Студенти вивчають право, менеджмент, проходять загальну підготовку. Є й курси мистецтв. Щодо менеджменту, то університет пропонує три ступені спеціальної освіти, пов'язаної з управлінням. Найнижчий із них передбачає підготовку до рівня директора заводу. Після проходження середнього ступеня випускник здатний керувати, скажімо, галуззю. А вищий розрахований на тих, хто невдовзі займатиметься політико-економічним забезпеченням держави.

Плата за навчання становитиме близько трьох тисяч доларів на рік. Це 37 відсотків тієї суми, що її сплачують студенти в США. Звісно, представники університету розуміють: віднайти таку суму не кожному під силу. Тож вони сподіваються, що за навчання більшості студентів платитимуть державні та приватні підприємства, які зацікавляться спеціалістами такого профілю. Проте Марвін Фарбстейн наголосив, що «Тоуро Коледж» — некомерційна організація і зароблені гроші, як правило, йдуть на оплату викладачів. Кошти також ітимуть на розвиток філії університету в тій країні, де вона розміщена. Також, у зв'язку з тим, що «Тоуро Коледж» спонсорується рядом єврейських організацій США, для українських євреїв безплатно викладатимуть курс, де можна буде вивчити іврит, національну історію та звичаї єврейського народу.

Сергій ЯСЕН.

На знімку: гості редакції Марвін Фарбстейн і Георгій Сінцицький.

ПОДИВИСЬ КРІЗЬ СТІНУ

Знай наших!

Акустовізор — таку назву одержав прилад, який сконструював рівненський науковець Борис Марчук. Він призначається сліпим, бо дозволяє легко орієнтуватися у просторі, відчувати нагрівальні прилади, світло фар, розміщення навколишніх предметів, дерев, стовпів тощо. Прилад невеличкий — його можна припасувати у боковій кишені піджака або на руці.

Поки винахідник вдосконалював свій прилад для впровадження його у серійне виробництво, у нього народилася нова ідея — зробити прилад, який допоможе сліпим розрізняти грошові купюри.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівне.

Суботнє інтерв'ю

БАРТОСІК І ЙОГО КУХНЯ

Психолог із Світловодська дістався до Миколи Бартосіка, щоб переконати художника, що у того розлад психічного стану, бо картини, які експонуються на другому поверсі магазину «Мистецтво», що на Хрещатику, належать пензлю не майстра, а божевільного...

Одночасно представники фірми «Альфа-жест» і юрист з Мюнхена Орест Дебрецький обіцяли Бартосіку подбати про вигідні контракти. Вряди-годи Микола Григорович навідувався у «Мистецтво», щоб поспостерігати за реакцією відвідувачів другого поверху. Я побачив його тієї миті, коли замість «спасибі» його руку потискав якийсь військовий: «Блукав між картин — ніби полегшало...»

Я не блукав, а стояв ані руш — вражений і спантеличений. Те, що постало перед очима, не вкладалося у прокрустове ложе мистецтвознавства.

Пригадав, що мені про нього відомо: родом з Черкащини, закінчив Київський художньо-промисловий технікум і Харківський художньо-промисловий інститут, вже кілька років працює в Києві, на комбінаті монументально-декоративного мистецтва, є співавтором художнього оформлення станції метро «Дзержинська», ряду архітектурних композицій на Троєщині, меморіального знака на стадіоні «Метеор» у Дніпропетровську... Усе інше — житейськи непристосованість, соціальну незахищеність тощо — можна легко уявити, оскільки це вже стало нормою життя художників з нетрадиційним баченням світу.

— Миколо Григоровичу, даруйте, але я так і не розібрався, в якій манері ви пишете?

— Даруйте, але я й сам ще не розібрався. Напевно знаю одне: нічого спільного з соціалізмом із людським обличчям мої картини не мають.

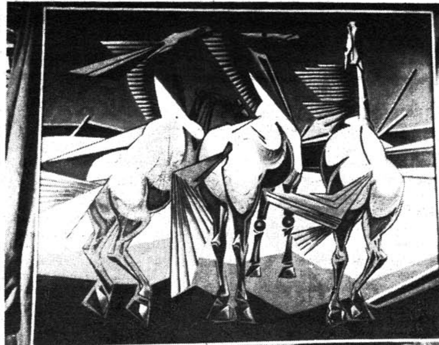
— На ваших полотнах жіноча натура зображується, в чому прийшла на світ. Чим це пояснити?

— Тим, що з жіноцтвом я поєдную появу на світ, життя і розквіт, тлін і відмирання усього сущого на землі. Ставлю перед собою завдання простежити еволюцію людства через образ Жінки, тому біля неї якісь речі, одяг, пожитки — зайві.

— Ви маєте майстерню?

— Майстерні не мав і, мабуть, не матиму, бо ні за що її утримувати. А працюю на кухні дев'ятиповерхової коробочки на Оболоні.

Сергій ВУСАТИЙ.

Завтра одне з найбільших християнських свят — Зелена неділя (Трійця). Майже дві тисячі літ тому цього дня на апостолів — учнів Ісуса Христа зійшов Дух Святий.

Ось як про це написано в Біблії: «З настанням П'ятидесятниці всі вони були разом. І раптом зробився шум з неба, неначе від сильного вітру, і наповнив дім, де вони знаходилися. І наповнилися всі Духом Святим і стали говорити іншими мовами, як Дух давав їм провіщувати...». З того дня почалася переможна хода вчення Ісусового по планеті.

В Україні на Зелену неділю здавна вбирали оселю любистком, м'ятою, зіллям пахучим, об'єднавши таким чином давні прадідівські обряди з християнським святом. Після Трійці люди чекали від землі плодів її, доброго врожаю, благополуччя і достатку. Нехай же і нинішня Трійця благословить нашу землю! Добра і щастя! З святом!

Світська хроніка

І ВОБЩЕ!

З радістю сповіщаємо, що прем'єра вистави «Вій», яка мала відбутися у Київському Молодіжному театрі цими днями, відкладається. Винний у цьому виконавець ролі Хоми Брута Ігор Щербак — у нього сьогодні (13-е число!) весілля. Нагадуємо, що у Молодіжному театрі Щербак геніально грає найзнаменитішого українського жениха всіх часів — Стецька у «Сватанні на Гончарівці», отож сьогоднішня подія має загальнокультурне значення. Нагадуємо також, що Щербак є духовним предтечею популярних нині естрадних «Кроликів», чудовим пародистом і, як кажуть, вобще! Тому здається просто неймовірним, що сьогоднішня подія не відбулася набагато раніше. Серце артиста відтепер належить чудовій дівчині на ім'я Катерина, вона працює концертмейстером у тому ж театрі. Сектор світської хроніки «Інформкур'єра» від душі вітає молодих.

На фото — актор Ігор ЩЕРБАК.

Точка зору

ХОЛОСТИЙ ПОСТРІЛ

ЧИ ОБМЕЖУЮТЬ ЗРОСТАННЯ ЦІН ГРАНИЧНІ РІВНІ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ?

Пам'ятаєте відомий армійський вислів: будь-яка крива коротша за пряму, що проходить біля командира? Інакше кажучи, в реальному житті рішення, що здаються очевидними і правильними, не завжди є такими насправді. До чого веду?

В СІЧНІ 1992 року було лібералізовано ціни на більшість видів продукції. Подавлена, прихована протягом десятиліть інфляція вирвалась назовні, переросла в явну. Тільки у січні цього року зростання оптових цін у сфері матеріального виробництва сягало 8,4 раза. На ситуацію вплинула і вперше надана підприємствам свобода ціноутворення, що багатьом запаморочило голову, і очікування (не безпідставне) подальшого інфляційного підвищення цін, і монопольне становище багатьох товаровиробників.

У результаті деякими колами спеціалістів було запропоноване, здавалось би, очевидне і єдино правильне рішення, яке зафіксовано в Указі Президента України № 71 від 31 січня 1991 року «Про заходи щодо стабілізації цін і стримування інфляції», — обмежити граничні рівні рентабельності на продукцію, товари і послуги диференційовано по галузях народного господарства (в межах від 25 до 40 відсотків собівартості). Зазначу, що чимало фахівців не поділяли надій на ефективність такого обмеження. І їхні висновки підтвердились.

ЩО дає встановлення граничного нормативу рентабельності, чи досягає воно мети — стримати зростання цін? Ствердної відповіді не дасть вам ніхто.

Давайте зупинимось на кількох моментах, що характеризують обгрунтованість та ефективність обмеження нормативів рентабельності. З'ясовуючи їх, використаємо умовні приклади, хоча в основі їх факти реального життя (не хочу користуватись ними, щоб не накликати на підприємства «гнів» контрольних органів. І не засуджуйте їх поведінки — не самі вони себе поставили в такі умови. На їх місці я зробив би так само — це продиктовано економічними обставинами.

ПЕРШИЙ МОМЕНТ. З теоретичної точки зору будь-яке втручання держави в процес ціноутворення повинно бути мінімальним. Інакше ми позбавимо ціну головної ролі — регулятора економіки, мотиватора поведінки покупців і виробників. Будь-яке підвищення цін не тільки обмежує попит і змінює його структуру (тобто впливає на споживача), а й заохочує виробництво продукту, ціни на який зросли (вплив на виробника). Висока ціна диктує виробнику — наживайся, лізь у ті сфери, де більший зиск. І чим більше туди полізе, тим ціни стають нижчими (внаслідок зростання виробництва). Обрізати ринковий сигнал (ціну) — значить спотворити його, дати неправильний орієнтир для ринкової поведінки його учасникам — покупцям і продавцям. Розумію, що дана обставина не має нині вирішального значення. Ринку ж бо в нас і немає. Відсутня розвинута інфраструктура ринку, яка забезпечувала б постійний перелив ресурсів з однієї сфери в іншу, немає приватного сектора, дуже монополізована економіка. Тому в подальшому зупинюсь тільки на практичних моментах проблеми.

ДРУГИЙ МОМЕНТ. З точки зору окремо взятого товаровиробника ринкова ціна визначається не затратами, а платіжним попитом. Товар, як кажуть, коштує стільки, скільки за нього готові дати покупці (а не скільки встановить «всевидяче» око чиновника, що «піклується» про народні інтереси грубим втручанням у ціноутворення). Скажімо, ринкова ціна товару (орієнтир — ціна чорного ринку, для якого регулювання цін державою — постійна основа для наживи, вічного існування) — 150 карбованців. Мої ж затрати складають 50, тобто рентабельність до собівартості становить 300 відсотків, маючи граничне обмеження в 50 відсотків. Таким чином, за діючими нормативними актами я можу розраховувати на ціну в 75 карбованців, тобто на прибуток в 25. Але господарники добре знають, як взяти більше.

СПОСІБ ПЕРШИЙ. Мої матеріальні затрати складають 20 карбованців, але розрив з ринковою ціною великий. Шукаю можливості їх збільшити — купую значно дорожчу сировину. Це не проблема, бажаючих продати дорожче немало. Збільшив матеріальні затрати до 70, а собівартість відповідно до 100 карбованців. В результаті я рівно вклався в граничний рівень рентабельності — 50 відсотків, але прибутку отримав вже у двічі більше (50 замість 25 карбованців).

СПОСІБ ДРУГИЙ. Цю ж маніпуляцію проробляю із заробітною платою, а це теж елемент собівартості. Отримую аналогічний результат. І хіба не використали цей спосіб ряд підприємств?

СПОСІБ ТРЕТІЙ — прискорена амортизація активної частини основних фондів, яка дозволена законодавством. Отримую подвійний виграш — збільшую собівартість, а отже і базу визначення граничного рівня рентабельності, і виводжу частину прибутку з-під оподаткування (перелив частини прибутку в собівартість через амортизацію). Даний спосіб до останнього часу не мав вирішального впливу, оскільки в структурі собівартості амортизація займала незначну частку. Однак, у зв'язку з прийнятим рішенням про індексацію основних фондів у середньому в 14,6 раза і різким зростанням у зв'язку з цим амортизаційних відрахувань (тільки у 1992 році вони збільшаться майже на 300 мільярдів карбованців), можливості даного чинника серйозно зміцнюються.

Мабуть, вистачить. Решта способів — тільки у порядку платної консультації.

ТРЕТІЙ МОМЕНТ. Собівартість продукції — 100 карбованців. Рентабельність у 20 відсотків забезпечує добрі можливості для виробничого науково-технічного й соціального розвитку підприємства. Але граничний рівень — 40 відсотків. То чому ж не скористатись можливістю і встановити ціну не 120, а 140 карбованців, тим більше, що виробник займає монопольне становище на ринку. І чимало підприємств використало таку можливість, сприймаючи граничний рівень, як і раніше встановлювану директивну норму прибутковості.

ЧЕТВЕРТИЙ МОМЕНТ. Для дотримання граничного рівня рентабельності продаж товару ведеться через систему (одного або кількох) посередників до того моменту, коли, як кажуть, і вовк буде ситий, і вівці цілі, тобто до досягнення кінцевою ціною ринкової і додержання на кожному етапі граничного рівня рентабельності.

П'ЯТИЙ МОМЕНТ. Підприємство не пішло шляхом накручування бази граничного рівня рентабельності (наприклад, 25 відсотків) і встановило ціну 75 карбованців за собівартості 50. На чорному ж ринку товар йде за 150. Наслідки такого рішення — дефіцит товару, його відсутність у вільному продажу, спекуляція і нажива окремими категоріями громадян, соціальна нерівність населення у доступі до товару з різною ціною. Сподіваюсь, ні в кого не виникає сумніву, що найбільш вразливі і соціально незахищені верстви населення не матимуть доступу до товару по ціні 75 карбованців (пригадайте хоча б масло) або отримуватимуть зрідка подачки, вистоюючи довжелезні багатогодинні черги. Ніякими адміністративними обмеженнями ви не блокуєте в такому випадку проникнення (скоріше зникнення) товару із сфери легального продажу в чорний.

ШОСТИЙ МОМЕНТ — витрати бюджету. Встановлюючи ціну, нижчу ринкової, вся різниця (в попередньому випадку це 75 карбованців (150—75) осідає на руках певного кола громадян, уникаючи оподаткування. При діючих ставках оподаткування бюджет недоотримує з кожної одиниці товару, по-перше, податку на доход в сумі 13,5 карбованця (75×0,18), а по-друге — податку на добавлену вартість в сумі 21 карбованця (прошу вибачити фахівців за певну «грубість» і неточність останнього розрахунку. Спрощення допущене свідомо). Отже, сумарні бюджетні втрати — 24,5 карбованця. Аналогічний результат отримано і у випадку, коли підприємство пішло на «проїдання» прибутку з метою збільшення собівартості і відповідного приведення фактичної рентабельності під граничну або ж перепродажу продукції через посередників. Тільки осідають в останніх випадках бюджетні втрати не на руках окремих громадян, а на рахунку кінцевого виробника, в постачальників сировини і комплектуючих, у посередників.

СЬОМИЙ МОМЕНТ. Вихід Указу Президента України додав наснаги органу, в якого з лібералізацією цін втекла земля з-під ніг — Комітету цін (він тепер називається Державною інспекцією України по контролю за цінами). Вказаний орган залишився без звичної роботи — командувати ціноутворенням, а тому поспішив видати разом з Міністерством економіки, Міністерством фінансів України «Інструкцію про застосування економічних санкцій за порушення порядку встановлення і застосування цін». Зазначена інструкція з посиланням на Закон України «Про ціни і ціноутворення» передбачає не тільки вилучення в бюджет суми завищення цін, а й сплати штрафу у двократному розмірі цієї суми. Як порушення порядку встановлення і застосування цін розглядається, зокрема, «застосування узгоджених зі споживачами цін, які економічно не обгрунтовані матеріальними, трудовими та іншими витратами або сформовані з рентабельністю, рівень якої перевищує граничний». Даруйте, але мені, економісту, не зрозуміло, що таке економічно необгрунтовані витрати, хто їх може і повинен встановлювати — всевладна рука чиновника чи ринок? По своїй наївності я думав, що первинною в ринковій економіці є ціна, затрати ж виробників визначають їх ринкову поведінку — випускати чи не випускати продукцію, тобто є вторинними. Однак Указ Президента передбачає перерахування до бюджету тільки сум прибутку в межах перевищення фактичної рентабельності граничного рівня (без сплати штрафів). Крім того, Указ стосується тільки тих видів продукції, які з 2 січня 1992 року реалізуються за вільними цінами (хоча, правда, треба вказати на певну нечіткість і непогодженість формулювань пп. 1 і 3 Указу). Стаття 13 «Контроль за додержанням державної дисципліни цін» «Закону про ціни і ціноутворення» покладає у відання державних органів контроль за застосуванням державних фіксованих та регульованих цін. У сфері ж дії вільних цін контролюється **правомірність їх застосування та додержання вимог антимонопольного законодавства**, тобто у випадку застосування вільних цін перевищення граничних нормативів не може розглядатись як порушення дисципліни з накладенням санкцій, передбачених статтею 14 Закону «Про ціни і ціноутворення».

ТАКИМ чином, існуюча система граничних рівнів рентабельності не тільки не обмежує зростання цін, а, навпаки, веде до їх підвищення, заохочує «накручування» затрат, собівартості, виплату інфляційної заробітної плати, провокує спекуляцію і наживу певними групами громадян, ставить у нерівні соціальні умови окремі категорії населення щодо придбання товарів за державними цінами, в першу чергу вразливі, малозахищені, веде до значних втрат надходжень до державного бюджету, а тому повинна бути відмінена. Тим паче, в умовах, коли введене в дію державне регулювання фонду оплати праці. Разом з тим не можна закривати очі на наявність в економіці України значного кола підприємств-монополістів, що мають змогу диктувати, нав'язувати ціни. Тому, можливо, варто визначити перелік цих підприємств і встановити державний контроль за цінами на їх продукцію. А щоб таких виробників ставало дедалі менше, треба негайно задіяти антимонопольне законодавство, врахувати антимонопольні норми при здійсненні приватизації державного майна. Крім того, звертаюсь до органів, що затвердили «Інструкцію про застосування економічних санкцій за порушення порядку встановлення і застосування цін», перш за все Державної інспекції по контролю за цінами, з пропозицією привести інструкцію у відповідність до чинного законодавства. Прошу вважати це звернення моїм депутатським запитом.

Віктор ПИНЗЕНИК,
народний депутат України, доктор економічних наук, професор.

ПРО ЩОМІСЯЧНІ ГРОШОВІ ВИПЛАТИ МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИМ ГРОМАДЯНАМ НА ПРИДБАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

(Закінчення. Початок на 3-й стор.).

соціального забезпечення за місцем проживання батьків з дитиною або осіб, які замінюють батьків;

студентам і учням вищих і професійно-технічних навчальних закладів — за місцем навчання;

пенсіонерам, інвалідам, а також членам сімей в разі втрати годувальника — органами соціального забезпечення одночасно з виплатою пенсії.

5. Для одержання щомісячної грошової виплати необхідно подати заяву, довідки про доходи кожного із членів сім'ї за попередній квартал.

На дітей віком до 18 років також подаються довідки з відповідних дошкільних і навчальних закладів, курсів, шкіл тощо.

Студенти й учні вищих і професійно-технічних навчальних закладів подають довідки про доходи і склад сім'ї батьків. В разі, коли дитина не відвідує дошкільний заклад, додається копія свідоцтва про народження.

Для призначення допомоги на дітей, яким призначена пенсія в разі втрати годувальника, органам соціального забезпечення подається довідка з місця роботи (навчання) матері, батька або осіб, які замінюють батьків, про неодержання зазначеної виплати.

Працездатні члени сім'ї, які не працюють і не зареєстровані у Державній службі зайнятості, як такі, що шукають роботу, при обчисленні середньомісячного сукупного доходу на одного члена сім'ї, в складі сім'ї не враховуються.

Працюючі пенсіонери у заяві на одержання щомісячної грошової виплати повинні вказати місце роботи.

6. Відшкодування витрат, пов'язаних з призначенням щомісячної грошової виплати, провадиться фінансовими органами за місцезнаходженням підприємств, установ і організацій на підставі перевіреного розрахунку, який подається щоквартально (при необхідності щомісячно), за рахунок коштів місцевих бюджетів.

7. Контроль за правильністю призначення щомісячної грошової виплати малозабезпеченим громадянам на придбання продовольчих товарів здійснюється фінансовими органами.

Постанова
Кабінету Міністрів України

від 10 червня 1992 р. № 317 Київ

ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СИСТЕМИ РЕГУЛЬОВАНИХ ЦІН

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. На часткову зміну постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 1991 р. № 376 «Про систему цін у народному господарстві і на споживчому ринку України» (ЗП України, 1992 р., № 1, ст. 16):

скасувати граничні коефіцієнти підвищення цін на молоко, кефір, сир знежирений;

установити граничний коефіцієнт підвищення до діючих у 1992 році цін на горілку і спирт питний у розмірі 2,5.

2. Провести переоцінку горілки і спирту питного на промислових і торговельних підприємствах. Суми, одержані від дооцінки, спрямовуються на поповнення власних оборотних коштів, зазначених підприємств.

3. Вважати, що чинність пункту і постанови Кабінету Міністрів України від 9 січня 1992 р. № 9 «Про додаткові заходи щодо забезпечення соціального захисту населення у зв'язку з лібералізацією цін» продовжено до 10 червня 1992 року.

Коментар до постанов Кабінету Міністрів України від 10 червня 1992 р. № 316 і № 317.

Скасування граничних коефіцієнтів на молоко, кефір, сир знежирений, а також масло тваринне означає, що з 11 червня вони продаються за вільними цінами, які не регулюватимуться державою, а встановлюватимуться залежно від попиту і пропозиції, тобто ринковим способом.

Відомо, що ціни, за якими реалізовувалися вказані продукти до цього дня, були нижчими за витрати на їх виробництво, а тому держава виділяла великі дотації переробним підприємствам, щоб покрити їх збитки. На ці потреби нинішнього року передбачалось у бюджеті 80 мільярдів карбованців. Та на думку багатьох фахівців, народних депутатів України, таке використання державних коштів неефективне. Дотації повинні одержувати, вважають вони, не виробники, а громадяни України — споживачі продукції, передусім найменш соціально захищені верстви населення. Така вимога зафіксована у постанові Верховної Ради від 22 квітня «Про проект Державного бюджету України на 1992 рік». Отже уряд керується і рішенням законодавців.

Саме тому водночас із відпуском цін на молочні продукти прийнято і рішення про щомісячні грошові виплати малозабезпеченим громадянам на придбання продовольства. Отже, зберігаючи дотації, держава змінює порядок їх використання, матеріально підтримуючи в нинішніх скрутних економічних умовах тих, хто цього найбільше потребує. За підрахунками Міністерства праці України, грошову допомогу, передбачену постановою уряду, отримуватимуть майже 17 мільйонів чоловік, половина з яких — пенсіонери.

Слід наголосити, що низькі роздрібні ціни на деякі продукти, зокрема тваринне масло, горілку, спряли тому, що вони фактично зникли з вільного продажу, вивозились у сусідні держави, де вони коштують набагато дорожче. Таким чином збагачувались нечисті на руку ділки. Крім того, державні дотації не безкінечні, вони могли покрити збитки тільки на обмежену кількість продукції. А тому низька ціна на те ж масло не заохочувала збільшувати обсяг його виробництва. Новий порядок використання дотацій робить ціну справжнім стимулом розвитку економіки, розширення виробництва і водночас ощадливого господарювання.

Виникає питання: чи не станеться так, що виробники, скориставшись новою ситуацією, не вдадуться до нічим не виправданого завищення цін на зазначені у постанові продукти? Як вважають у Міністерстві економіки України, цього не станеться. Адже зберігається встановлене Указом Президента обмеження рівня рентабельності переробних підприємств, згідно з яким будь-які надприбутки, здобуті шляхом роздування цін, у них вилучаються.

Отже, держава не відмовляється від регулювання економічних процесів. Але вона дедалі більше відмовляється від адміністративного втручання, вдаючись натомість до економічних важелів. Така практика існує в усіх цивілізованих країнах, що складають міжнародне економічне співтовариство. Прагнучи стати його членом, Україна має діяти відповідно до об'єктивних економічних законів.

Прес-служба Прем'єр-міністра України.

ПОКИ ЩО ЮРИСТИ У ДЕФІЦИТІ

Схоже, сьогодні обивателя вже не здивуєш «найпекучішим» дефіцитом. Чого у нас тільки не вистачає... І все ж ось ще один: юристів в Україні щодо чисельності населення вдвоє-втроє менше, ніж у розвинених країнах. Більшість з них — близько 70 відсотків — зайнято в судових та правоохоронних органах. У розвинених же країнах, навпаки, в сфері виробництва й управління працюють 85 відсотків юристів. Це ті, хто покликаний забезпечити дотримання закону в будь-якій операції, будь-якому рішенні, будь то приватний випадок чи справа державної ваги. Решта юристів, якщо можна так висловитися, служать «чистильниками», тобто ловлять злочинців, судять їх.

У нас, як бачите, юридичний корпус стає до роботи в основному тоді, коли вже час порушувати кримінальну справу. Чи не в цьому полягають причини багатьох наших бід, починаючи від повної юридичної безграмотності населення і закінчуючи недосконалим законодавством? Про це наша розмова з ректором Української юридичної академії, членом виконкому Спілки юристів України професором В. ТАЦІЄМ.

— Як відомо, на недавньому засіданні виконкому Спілки юристів України було прийнято пропозиції щодо концепції перебудови юридичної освіти в Україні, підготовки юридичних кадрів. З цими документами Спілка юристів хоче вийти на державний рівень — до Президента, у Верховну Раду, в Кабінет Міністрів. Якщо можна, Василю Яковичу, розкажіть дещо детальніше про ці пропозиції.

— Мені здається, сьогодні вже не секрет, що донедавна в плануванні потреб, організації й розвитку юридичної освіти (як, мабуть, і будь-якої іншої) повністю були відсутні науково обгрунтовані підходи, гнучкість, врахування вимог життя. До цього додайте ще постійне недооцінювання юристів у нашому суспільстві — і ви матимете чітку картину того, до чого ми прийшли. Дипломовані юристи партіями виходять з вузів, а коли мова заходить про законотворчість, про вирішення складних питань, скажімо, в сфері економіки, міжнародного права, ми розводимо руками: таких спеціалістів у нас немає.

Чому ж тут дивуватися, коли досі мало що змінилося в змісті юридичної освіти? Навчальні програми, посібники, підручники і далі тиражують авторитарно-командне розуміння права й правопорядку, що склалося ще в 30-ті роки.

Ми все життя прагнули одержати дешевого юриста, не вкладаючи зайвого карбованця на його підготовку. Більше того, ми до краю обмежили міжнародно-правову та мовну підготовку майбутніх юристів, знову ж таки з міркувань економії. Досі вища юридична школа перебуває в самоізоляції від десятків світової правової культури й науки.

Визнаємо відверто, що сьогодні наша юридична наука ще не справляє належного впливу на політичні процеси, що відбуваються в Україні, на будівництво державно-правових інститутів, підвищення правової культури народу. Доцільним було б прийняття нормативних актів, аж до Указів Президента, в яких би вирішувалися питання розвитку юридичної науки, її матеріально-технічного забезпечення, підвищення якості юридичної практики, соціально - правового захисту працівників правоохоронних органів.

У вирішенні цих питань ініціатива за Спілкою юристів — громадською організацією, що об'єднує юристів, які представляють різні відомства і зацікавлені в розв'язанні всього комплексу цих проблем.

— Василю Яковичу, очевидно, перед Спілкою юристів, як новою громадською організацією, сьогодні стоять і більш прозаїчні завдання?

— Спілці юристів лише рік. Ми переживаємо період становлення. Якщо на місцях уже створені й діють територіальні, первинні організації Спілки, то в міністерствах і відомствах, які є співзасновниками нашого об'єднання, таких організацій ще немає. Затримуються з вирішенням цього питання в Генеральній прокуратурі, Міністерстві юстиції, Верховному суді, МВС, Службі безпеки. Сподіваюся, що це, як кажуть, хвороба зростання, яка швидко мине.

Мені здається, сама практика побудови нашої молодої самостійної держави переконує нас у необхідності існування й активної діяльності такої організації, як Спілка юристів. Спробуйте уважно простежити хоча б за одним засіданням Верховної Ради. Чим складніше питання, тим більше абсолютно протилежних, часом далеких від знання предмета, виступів. Істина в таких суперечках народжується нестерпно довго. Чому? Та тому, що питання не пройшло попередньої апробації на рівні спеціалістів - правознавців. Спілка юристів може взяти на себе роль незалежного правового експерта того чи іншого проекту закону.

У тому, наскільки корисною й потрібною людям може бути діяльність професійного об'єднання юристів, ми переконались у себе, в Харкові. Спілку юристів нашої області очолює досвідчений спеціаліст Георгій Ключко. Людина ініціативна, вдумлива, він одразу поставив справу на практичну основу. Ми серйозно займаємось організацією юридичного обслуговування населення, вибиваючи грунт з-під ніг усіляких напівлегальних кооперативів, нерагмотних консультантів. Плануємо створити свої консультаційні групи юристів при місцевих Радах, навіть правовий клуб народних депутатів. Думаємо й над комплектацією змінного складу третейських суддів — такі спеціалісти нині потрібні на кожному кроці. І, нарешті, збираємося відкрити таку собі фірму з працевлаштування юристів.

— Харків недарма називають центром юридичної науки України. Я знаю, що зовсім недавно за ініціативою науковців Української юридичної академії було створено республіканське громадське об'єднання «Академія правових наук України», першим президентом якої обрано вас.

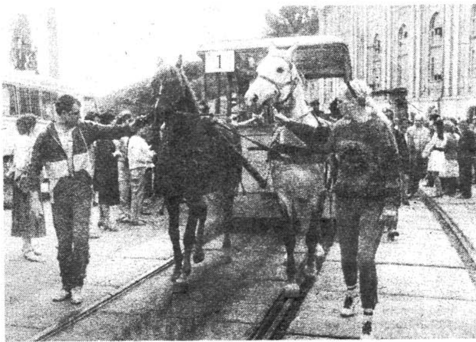
— У створенні академії брали участь вчені, що працюють в різних галузях правової науки в наукових та вузівських центрах України, а також практичні працівники. Ми зовсім не хочемо протиставляти себе великій Академії наук України. Основною метою створення нашої академії є консолідація інтелектуального потенціалу вчених, працівників правоохоронних органів, юридичних служб з метою сприяння подальшому будівництву правової держави, охороні й захисту прав громадян. Своє завдання ми вбачаємо насамперед у проведенні фундаментальних досліджень у галузі держави і права та порівняльного правознавства, в розробці концепцій і програм створення системи законодавства України, системи правової інформації в Україні та розвитку юридичної освіти, у підготовці проектів нових нормативних актів, проведенні експертиз законопроектів, сприянні вдосконаленню форм зв'язків між юридичною наукою, освітою й практикою, у вивченні й узагальненні діяльності практичних органів. Цю роботу проводитимемо в тісному контакті зі Спілкою юристів.

До речі, Спілка юристів України має намір поставити перед Президентом питання про визнання як державної (або як такої, що користується підтримкою держави, в тому числі матеріальною) нашої академії. Впевнений, у такому статусі академія принесе набагато більше користі справі побудови незалежної держави Україна.

Інтерв'ю вів Володимир ДЕХТЯРЕНКО.

Харків.

СТО РОКІВ — І ДВА МІЛЬЙОНИ В КИШЕНІ

На честь 100-річчя пуску першого в Європі електричного трамваю на Поштовій площі відкрито пам'ятний знак. З цієї нагоди від представника Президента у Києві Івана Салія разом з поздо-

● Хто наступний?

ровленнями прийшла звістка, що міська адміністрація виділила на потреби ТТУ два мільйони карбованців.

А потім відбувся парад трамваїв — від першої конки до сучасних, чехо-словацького виробництва.

Віталій ЛЕЩИНСЬКИЙ.
Фото автора.

● До джерел

ХРАМ АРХАНГЕЛА МИХАЙЛА

Цей храм — один з найстаріших у Києві. В 1600 році його збудувала громада вільних козаків села Дорогинки, що на Київщині. Чимало бачила церква за цей час. Вона то порожніла, то відроджувалася знову. Останні тридцять років була повністю занедбана. В 1972 році храм Архангела Михайла залишив «насиджене місце» й дістав нову прописку в Музеї народної архітектури та побуту України в Пироговому. А в 1990 році 10 березня в храмі знову зазвучали голоси священиків. Уперше за всю його історію служба ведеться мовою засновників та будівельників храму, бо церква належить общині Української автокефальної православної церкви.

Те, що храму кілька віків, ви відчуєте, як тільки зайдете в церкву. Гладкі дощані стіни без розписів, світло ллється з вузьких стрільчатих вікон під старою шатровою маківкою. Фрески іконостасу написані в стилі українського бароко. Древні ікони, стародавнє начиння, правічна народна вишивка (тут вже допоміг музей), — від усього віє старовиною. І тільки священики — отець Юрій, отець Богдан та отець Андрій — усі молоді й по-молодому пристрасні в своїх молитвах і проповідях. У хорі також звучать молоді голоси. Та й прихожани церкви в основному — молодь.

Ледь ставши на ноги, одержуючи малесенький прибуток, церква почала зводити новий храм — Бориса та Гліба, що споруджується на Теремках. Звичайно, ви запитаєте, чи треба платити за вхід до музею, коли йдеш до храму? Якщо ви йдете на службу, то приходьте на 9.30 ранку або на 17 вечора, коли вхід вільний.

Приходьте сюди. Можливо, душа ваша налаштується на струни молитви в храмі Архангела Михайла і ваші слова зіллються з молитвами святих отців.

Ірина ВОРОБЙОВА.

● Достовірно

КУПОНИ СТРИГТИМЕ МІСТО

Здається, закінчується затяжна війна за готелі, розташовані в Києві. До цього часу вони сплачували в бюджет міста лише п'ять відсотків від прибутку. І то не всі. Наприклад, готелі «Інтуриста» до цього часу не віддають туди ані цента із своєї валютної виручки.

Тому державна адміністрація залучила досвідчених експертів з тим, щоб визначити, нарешті, які готелі належать місту, щоб не дати розтягти ці ласі шматки тим, хто на них уже накинув оком. Якщо з'ясується, що подібні об'єкти — міська власність, то вирішено відстоювати її до останнього.

● Пора й за діло

ЩО ПОЧІМ, ВИРІШИТЬ КИЇВРАДА

Фонд комунального майна Києва представив на розгляд Київради проект приватизації державної власності. Його концепція спрямована не на конфронтацію, а на об'єднання інтересів киян — трудових колективів, тих, хто живе на одну лише «радянську» зарплату, і тих, хто вже розбагатів.

Але визначити, що почім, повинні депутати.

Цікаво, якими вони будуть лоцманами в бурхливому морі приватизації?

● Що нового

НЕ БІЛЬШОВИЦЬКОЮ РУКОЮ

Акредитація дипломатів у столиці, здається, набула лавиноподібного процесу, бо Україну визнають дедалі більше країн світу. Водночас у державної адміністрації Києва, якій доручено створити умови для роботи і проживання представникам дипломатичного корпусу, виникло чимало проблем. Насамперед з приміщеннями.

Щоб створити ці умови, доведеться виселити з центральних районів міста 500 різноманітних контор, що викликало в останніх закономірний протест, з яким вони звернулися до представника Президента Івана Салія.

Але тут їх чекало розчарування: Іван Салій виселяє не тільки їх, а й колишні управління колишнього міськвиконкому, ущільнивши власну адміністрацію, що зайняла чотири поверхи колишнього міськкому партії на Михайлівській площі.

Щоправда, Салій пообіцяв не діяти більшовицькими методами, тобто, не експропріювати приміщення без компенсації, а надати конторам інші помешкання для офісів.

Тому й його зустріч з послами іноземних держав і представниками дипломатичного корпусу, акредитованого в Україні, була приємною для останніх: з'явилася надія, що ця проблема вирішиться.

● Милосердя

БОГ НЕ ЗАБУДЕ ДОБРОТИ

Саме такими словами закінчується запрошення Центру народної дипломатії об'єднання ділового співробітництва «АІСТ» Українського фонду милосердя і здоров'я на благодійний аукціон, що проводиться на користь дітей, які постраждали від чорнобильської біди. Аукціон відбудеться наступного вівторка, о 18-й годині у виставочному залі фірми «Інтеркомплекс» (бульвар Лесі Українки, 34).

Звернутися до такої форми благодійництва Центр, який організовує лікування дітей за кордоном, змусила матеріальна скрута — в десятки разів зросли ціни на квитки.

На аукціоні ви зможете придбати неповторні вироби народних промислів України і цим самим допомогти хворим дітям.

● Світське життя

МЕРТВІ БДЖОЛИ НЕ ГУДУТЬ

Незважаючи на те, що до присутніх на цьому зібранні зверталися пані і панове, воно все ж нагадувало недавньої пам'яті вечори трудової слави. З виступом директора, а сьогодні президента, з обов'язковою доповіддю про досягнення, обов'язковим концертом. Правда, з участю чудових артистів. І прийом з квітами, шампанським, ікрою, фруктами, іменинним тортом...

Але якщо говорити без іронії, то ми, здається, маємо справу з явищем, про яке ще багато почуємо. Бо, розпочавши свою справу два роки тому, публіцист і доцент держуніверситету Сергій Кичигін — більше відомий киянам як Сергій Тойма, неабияк різикував. Та й діла того було — він і водій з власними «Жигулями», що слугували і за офіс, і за бухгалтерію, і за все відразу.

Сергій Кичигін і не приховує, що створив фірму «Довіра», щоб робити гроші, бо мертві бджоли не гудуть.

Так, він робить гроші, але й жертвує їх незаможним, але обдарованим спортсменам і артистам, які зараз опинилися не в кращій ситуації, організовує благодійні концерти, спортивні турніри.

Сьогодні «Довіра» — солідна фірма з видавничою і рекламною діяльністю. Втім, марна справа перелічувати все, чим вона займається. Усим, що дає їй прибуток, роботу людям, заможне життя її працівникам.

Феномен? Талант? Поживемо — побачимо...

● На благо

БЛАГОСЛОВИ, ГОСПОДИ, ДІМ ЦЕЙ

Учора Глави Української православної і Української автокефальної православної церков на прохання представника Президента Івана Салія освятили приміщення Київської державної адміністрації, що розмістилося у колишньому міськкомі Компартії України.

Це перше освячення духовними особами адміністративного будинку. Як підкреслили митрополити Філарет і Антоній, вони сподіваються на те, що між людьми, які тут працюватимуть, пануватиме мир, злагода.

● Цікаво

ЯКЩО ВИ НЕ РОЗУМІЄТЕСЯ В БІЗНЕСІ

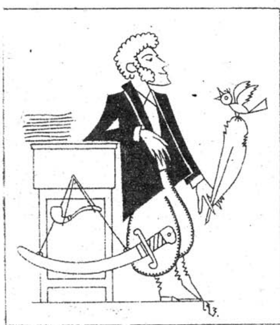
То обов'язково стежте за телепрограмою «Тет-а-тет». Наступної суботи вона розпочне захоплюючий американський телесеріал «Втілення мрії, або як стати бізнесменом».

Як ви, мабуть, здогадалися цього разу стрілянини і погонь не буде. Тележурналіст Роберт Старжік створив 37 серій, які навчать підприємливості.

Якщо ви вмієте няньчити дітей, вирощувати квіти, вишивати чи плести, то, запевняє Роберт, ви за короткий період можете стати якщо не мільйонером, то людиною з чималими статками.

● Куди піти

«...АЙ ДА СУКИН СЫН?»

Читаючий світ відзначив 193-й день народження Пушкіна. У Київському музеї російського мистецтва з цієї нагоди відкрилася виставка «Пушкін і Україна». Тема — не надумана: перші українізми з'явилися ще в ліцейських віршах ефіопського правнука, а пізніше він віддав Україні чотири роки життя. Про це й розповідає експозиція. Приміром, для мене, як для яготинця, на цій виставці було відкриттям те, що Пушкін взимку 1821 року гостював у Рєпніних у Яготині, в тім самім домі, де потім жив Шевченко.

Виставка — з фондів Київського музею Пушкіна. Музей унікальний, створений однією людиною, пристрасним збирачем Я. Бердичевським. Музей має штат, має кілька тисяч документів та експонатів, але не має даху над головою. Обіцяний «будиночок декабристів», що на вулиці Грушевського, так і лишається обіцянкою. А шкода. Ми б могли похвалитися перед братами-росіянами: у нас є музей вашого Пушкіна, а чи у вас є такий же музей нашого Шевченка? А замість того починають ходити закулісні розмови, що не роблять нам честі — мовляв, офіційний Київ проводить антипушкінську політику.

...Він про себе казав: «Ай да Пушкин, ай да сукин сын!»

Він — син людства.

А отже — і наш теж.

Христофор ГРУША.

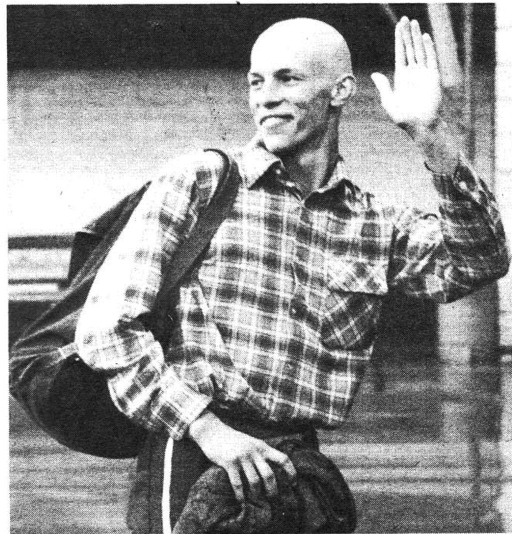
Малюнок Володимира ВАСЬКОВЦЕВА — спеціально для «Голосу України».

Сторінку підготувала власний кореспондент «Голосу України» по Києву і Київській області **ВАЛЕНТИНА ПИСАНСЬКА.**

Телефон корпункту: 228-33-24.

ХТО ЙОГО ЗНАЄ, ЩО ТАМ ЛІТАЄ

Пригадується, у старій армії (ось ми й дожилися до такого напівзабутого терміну!), так от, у старій армії, тобто років з п'ять тому, якщо десь стріляла танкова гармата, знаючі люди казали: «О, пара чобіт полетіла!».

Тобто — цей постріл коштував стільки, скільки пара солдатських кирзаків.

А коли летів, скажімо, ПТКРС, грізна протитанкова штуковина, тоді шанобливо казали: мовляв, мотоцикл летить.

Що і за якими цінами літає над головами солдатів нині — хто зна?

Все нове — і розцінки, і армії.

...А от новобранці — ті самі, що й завжди!

Вони трошки заздрять самі собі й грають один перед одним у втомлених суперменів.

Вони, як завжди, ще не вміють сказати тих особливих слів, які годилося б сказати на прощання засмученій мамі.

Вони гордо світять своїми юними лисинами.

Вони (аякже!) в останню мить свободи ширяють через бетонні паркани, щоб роздобути традиційного «фауст-патрона».

...Що там літає над їхніми стриженими головами?

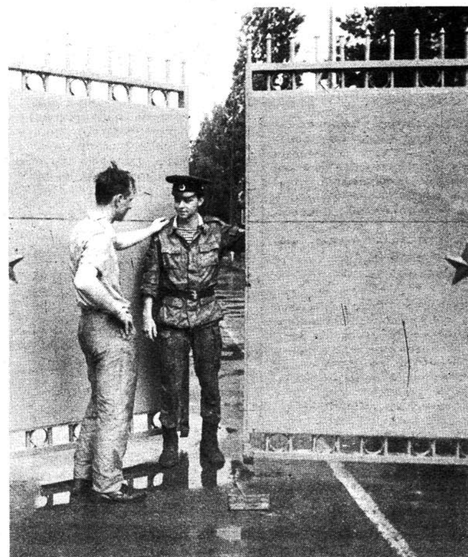
Аби лиш не падало!

Віталій ЖЕЖЕРА.

Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА.**

Експрес-новини

Генеральний секретар ООН Галі заявив, що становище у Боснії і Герцеговині, як і в деяких інших районах колишньої Югославії, стає критичним. Він закликав відновити мирні переговори під егідою ЄС. Тим часом до Сараєво прибув конвой машин ООН з метою розблокувати столичний аеропорт і забезпечити прийняття літаків з гуманітарною допомогою.

* * *

Після 8 годин переговорів у Празі чеський лідер Клаус заявив, що сторони не змінили своїх позицій. Завтра він знову зустрічається з керівником націоналістів Мечіаром у Братиславі. Після переговорів обох лідерів прийме Президент Гавел, за умови, якщо переговори закінчаться розробкою угоди.

* * *

Колишні комуністичні власті сприяли міжнародному тероризму, заявили представники уряду Болгарії. Агенти секретних служб з багатьох африканських і близькосхідних країн проходили підготовку в Болгарії. Уряд країни також фінансував економіку цих країн, постачав їм зброю та військове спорядження.

* * *

Бельгійські власті звільнили трьох осіб, ув'язнених з квітня цього року за підозрою у шпигунській діяльності на користь колишнього КДБ. Трьох бельгійців заарештували сили безпеки, які розкрили, як повідомлялося, шпигунські зв'язки під час передачі КДБ промислових таємниць.

* * *

Президент Венесуели Перес відмовився взяти участь в Міжнародній екологічній конференції, зважаючи на політичну кризу, яка виникла в його країні. Одна з найбільших у Венесуелі партій — Соціал-християнська, яка увійшла до складу коаліції нового уряду після лютневої спроби державного перевороту, заявила про свій вихід з коаліції.

* * *

Представники ділових кіл та опозиційні політичні діячі Таїланду привітали призначення поміркованого кандидата Ананда на пост тимчасового прем'єр-міністра країни. Його характеризують як народного героя, котрий зміцнив довіру бізнесменів до уряду. Ананд заявив: головний свій обов'язок він вважає підготувати нові вибори, які мають відбутися наприкінці року.

* * *

Країни заходу Тихоокеанського регіону висловили занепокоєння у зв'язку з планами Японії направляти свої війська за кордон. Її парламент розглядає законопроект, згідно з яким у миротворчих операціях ООН могли б узяти участь до двох тисяч японських військовослужбовців.

* * *

Незабаром буде звільнено двох німецьких заложників, яких тримають у Лівані. Завтра повноважний представник ФРН прибуде до Дамаска, де чекатиме на передачу заложників.

* * *

В ході наступальної операції на півночі Шрі-Ланки урядові війська захопили прибережний регіон, який утримували тамільські партизани. В результаті військової операції загинуло 50 партизанів і 14 солдатів.

Подія тижня: коментар спецкора міжнародного відділу

Багатий бідного розуміє, але...

Уже другий тиждень продовжує роботу Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де Жанейро. Тисячі вчених, експертів, урядовців беруть участь у цьому всесвітньому заході, відпрацьовуючи документи, які визначатимуть шляхи еколого-економічного розвитку людства на найближчі десятиліття. Але кульмінацією конференції, безперечно, є зустріч керівників близько 100 держав і підписання ними остаточних варіантів згаданих документів...

Після того, як розпочався процес «великого роззброєння», особливо ядерного, на перший план серед найважливіших світових проблем почала виступати екологічна. Звичайно, політики, вчені не забувають, що на нашій планеті забагато вогнищ напруженості, місць, де триває війна. Та й те саме ядерне роззброєння, яке дало можливість полегшено зітхнути, відсунувши загрозу атомної війни, теж не відбувається гладко, як по маслу. Але саме екологічні проблеми виявилися настільки всеохоплюючими, що не приділити їм достатньої уваги на порозі тисячоліття просто неможливо.

До речі, минуло двадцять років після того, як стан навколишнього середовища вперше дуже широко обговорювався на Стокгольмській конференції ООН. Але наприкінці цих двох десятиліть доводиться констатувати, що глобальний захист флори, фауни й повітря звівся лише до схвалення загальних декларацій, не давши ніякого позитивного результату. Однак за цей час ще більше зросло розуміння того, що стан навколишнього середовища залежить від невирішеності соціальних, економічних і політичних проблем на планеті. Ці питання і стали головними на «Ріо-92».

Проте дискусія навколо них показала доволі істотну розбіжність у підході до їхнього розв'язання між «багатою» Північчю і «бідним» Півднем. Проявлятися це почало ще під час тривалої підготовки конференції. А суть розбіжності полягає в тому, що для глобального поліпшення екологічної ситуації необхідно якомога швидше підтягнути рівень економіки «бідних» держав до рівня, котрий дозволив би займатися екологією серйозно. Йдеться про промислові й сільськогосподарські технології, техніку тощо. Втім, за все це треба платити, і платити чимало. Тож хто ж як не «багаті» повинні зробити основний внесок? Тим більше, що саме вони споживають левову частку природних ресурсів «бідних» і видають «на-гора» викиди, які забруднюють середовище. Але сьогодні знайти «вільні» кошти для відповідних вкладень і для розвинутих країн не просто. Крім того, їм самим для виконання загальносвітових екологічних програм доведеться докорінно «перебудовувати» і свою економіку, і свої споживчі звички.

Це протистояння і зумовлює те, що, незважаючи на тривалі дискусії, сторони не можуть дійти згоди. Більше того, зовсім відокремлену позицію зайняв світовий лідер — США. Устами Президента Дж. Буша Америка чітко сказала: підписання нею таких документів, як, зокрема, Конвенції з біологічної різноманітності призведе до втрати багатьох робочих місць. Сьогодні Сполучені Штати дозволити собі цього не можуть. Так само, як і робити обов'язкові внески в спеціальні економічні фонди. Цікаво, що з багатьох позицій Америку підтримує Японія.

А що Європа, особливо Східна, яку недавно назвали найбільшим звалищем промислових відходів? Їй, в тому числі й Україні, безперечно, теж потрібна допомога. Тому, згрупувавшись, вона намагається відбити свої інтереси в підсумкових рішеннях. Напевне, багато зустрічей і консультацій доводиться проводити голові української делегації І. Плющу. Але мета ще раз привернути увагу до країни, в якій знаходиться чорнобильський саркофаг, просто вимагає такої інтенсивної роботи...

Отже, сьогодні, в суботу, відбудеться другий день засідань на найвищому рівні. Можливо, саме в цей день розв'яжуться найсуперечливіші питання бразильського форуму. Адже абсолютна більшість його учасників готова взяти на себе конкретні зобов'язання і визначити конкретні способи співпраці. Бо якщо переможе звичайна декларативність добрих намірів, то ще довго доведеться читати звіти про те, скільки і чого ми втрачаємо дедалі більше і щодня.

Олексій ЄВСІКОВ.

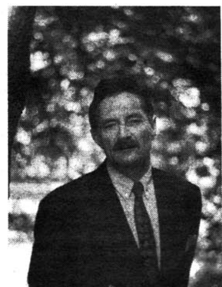
Презентація

ТЕПЕР «ДІДЖІТАЛ» ПОРУЧ

У коротокому репортажі важко розповісти про те, чим займається фірма «Діджітал Еквіпмент» — провідний постачальник комп'ютерних систем. Її спеціалісти виставили у Будинку офіцерів кілька зразків, які вразили всіх, хто прийшов на презентацію, надійністю, точністю і простотою.

Ів Сарразін, директор центрального і східноєвропейського відділень «Діджітал», відкриваючи центральне представництво фірми в Україні, сказав, що це п'ятий підрозділ у Східній Європі. Інші швидко стали частиною народного господарства у своїх країнах і почали робити внесок у розвиток національної промисловості, телекомунікацій, у наданні допомоги розвитку нових урядових структур. Він висловив надію, що й в Україні «Діджітал» буде

залучена до роботи у цих галузях.

А потім два дні українських спеціалістів їхні західні колеги ознайомлювали з можливостями «Діджітал» у галузях енергетики, охорони навколишнього середовища, нафто-газової промисловості, банківської справи.

Жак Колкієвич, комерційний директор фірми в Україні та Білорусі, на запитання «Як пройшов дводенний семінар?» відповів коротко:

— О'кей!

Володимир Балтер, директор київської фірми «Інформсіс», сказав, що присутність «Діджітал» в Україні відкриває широкі перспективи для українських вчених і виробничників.

— Ми дуже б були раді, якби ДЕК звернула увагу на наші розробки. Пакет документів я передав пану Колкієвичу, будемо з надією чекати відповіді...

Думаю, що це тільки початок, бо інтерес до діяльності «Діджітал» великий. І тепер у Києві працюватиме «Діджітал-Україна», що набагато спрощує шлях до комп'ютеризації та інформатизації нашого суспільства.

Олександр БІЛИК.

На знімках: «Діджітал-Україна» починає працювати; Жак КОЛКІЄВИЧ.

На зв'язку Софія

А ЗЛОДІЇ НЕ СПЛЯТЬ

Минулого року в Болгарії зареєстровано близько чотирьох тисяч пограбувань та п'яти тисяч крадіжок. Але скільки злочинів припадає на державний і скільки на приватний сектор, у поліції сказати поки що не можуть. Та, судячи з кримінальної хроніки, не важко зробити висновок, що місцеві гангстери «працюють» там, де є що вкрасти без особливого ризику. А це переважно приватні магазини, кафе, офіси, склади.

Офіс кожної заможної фірми обладнаний, як правило, телефаксом, комп'ютером, телефонним комутатором. Обібрати таку контору означає покласти в кишеню щонайменше 50—60 тисяч левів. Трапляються й «акції з розмахом». Наприклад, одна пловдівська фірма розлучилася з 565 тисячами левів готівкою, телефонним комутатором «Панасонік», комп'ютером і принтером. Оскільки класичний сейф займає багато місця, то чимало фірм користується невеличкою залізною скринею. Її навіть не ламають на місці злочину, просто беруть із собою. Нещодавно таким чином відома софійська фірма позбулася свого «сейфу», в якому було 15 тисяч швейцарських франків, півтори тисячі доларів, 160 тисяч левів.

Дедалі частіше об'єктом нападу грабіжників стають склади. Викрадають, як правило, те, чого можна швидко позбутися. Скажімо, зі складу фірми «Міккомерс» у Софії «зникло» 15 ящиків сигарет на суму понад 150 тисяч левів. Не завше допомагають й грати, бо злодії проникають через... стіну. А нещодавно поліція спіймала на «гарячому» двох грабіжників, котрі перерізали грати електрорізаком з компактним автономним джерелом струму. «Рекорд» належить поки що невідомій банді, яка пограбувала приватний склад з електрошоковими палицями вартістю 1,6 мільйона левів.

Є фірми, що стали об'єктом пограбувань кілька разів. За півроку софійську фірму «Абакус» грабували шість разів. Вартість викраденого перевищує чверть мільйона. Шеф цієї фірми Манол Курдаланов вважає, що в столиці діють групи неповнолітніх на чолі з досвідченими рецидивістами.

Торік у столиці Болгарії вкрадено 2240 автомобілів, а поліція знайшла лише 249. Спочатку серед автозлодіїв попитом користувався «Фольксваген-Гольф», потім — італійські «Фіати», та німецькі «Пассати». А на «Лади», між іншим, мода тут ніколи не минала. Взагалі у Софії виявляють тільки 16 відсотків злочинів. І не тільки тому, що не вистачає людей. Немає координації в діях поліції, слідчих органів, прокуратури і суду. Є прогалини в законодавстві, де не передбачено статті про зазіхання на приватну власність.

Щоб допомогти поліції, у Болгарії було створено фонд «Безпека», куди вносили гроші не тільки державні, а й приватні фірми. На ці кошти для оперативної служби правоохоронних органів було придбано «Форди», «Мазди», мотоцикли «БМВ», радіостанції тощо. Однак згодом фонд припинив своє існування, оскільки гору взяла думка про те, що, фінансуючи поліцію, фірми-спонсори буцімто купують її. Тому тепер правоохоронним органам доводиться розраховувати тільки на бюджет. А тим часом злочинність у Болгарії зростає. Як тут сумно жартують, можливо, це буде перший по- «Адлон» грабіжники «відві- казник, за яким болгари вже найближчим часом наздоженуть Захід.

Василь ЖУКІВСЬКИЙ.

Армійські будні

ОДНІ—В КАЗАРМИ, ДРУГІ — В КУЩІ

У червні закінчується призов на дійсну службу в Охорону краю Литви. Бригаду польової служби, а також прикордонні та внутрішні війська поповнили більш як три тисячі новобранців.

Зрозуміло, солдат повинен мати міцне здоров'я. Але в районних комендатурах місцеві медики не завжди ретельно перевіряють майбутніх воїнів. Восени в бригаду польової служби було призвано 391 солдат. Проте при повторному медичному обстеженні 36 із них було визнано не придатними для проходження служби.

Результати нинішнього призову тільки підтвердили недбале ставлення медкомісій районних комендатур до виконання своїх обов'язків. Під час повторних медобстежень серед новобранців було виявлено навіть дальтоніків, юнаків з викривленням хребта, іншими серйозними недугами.

Нині новобранці проходять так звану школу молодого бійця. Після неї — присяга. У бригаді польової служби проводяться щоденні (крім неділі) восьмигодинні заняття. Найбільше уваги приділяється вивченню статутів, стройовій та фізичній підготовці. Поки що більшість юнаків умовами служби задоволена. Але для декого солдатські будні виявилися не під силу. Протягом першого місяця служби тільки з вільнюського гарнізону дезертирували шість новобранців. Двоє з них після кількох днів «самоволки» повернулися, четверо поки що в бігах.

Микола СТАНОВИЧ.
Вільнюс.

Власкори повідомляють

Баку

ПАРТІЇ— НЕ ДЛЯ ВСІХ

Закон про політичні партії прийняв парламент Азербайджану. У ньому, зокрема, зазначається, що віднині у політичних партіях не можуть перебувати Президент, військовослужбовці, працівники державних установ, а також релігійні діячі.

Крім того, Міллі Меджліс республіки прийняв постанову про створення в Азербайджані філіалу Ісламського банку.

Ровшан АЛІЄВ.

НА «ДАХ СВІТУ» КРАЩЕ ДИВИТИСЯ З КОСМОСУ

Панорама

У Душанбе та його околицях космонавти не приземлялися. Тоді як опинився тут спусковий апарат корабля «Союз»? Справжнісінька велетенська куля з почорнілими під час спускання боками. Засвідчують її справжність автографи Георгія Берегового, Павла Поповича, Зигмунда Йена та небагатьох інших зоряних братів, які відвідували столицю Таджикистану.

— Наша республіка має найбезпосереднішe відношення до космосу, — говорить Музафар Ішанов, директор НВО «Таджикаерокосмосгеодезія». — Таджикистан використовувався як полігон для вивчення і картографування місцевості за знімками з орбіти. Ми першими в колишньому СРСР провели комплексне дослідження природних ресурсів краю, використовуючи космічну фотоінформацію.

З середини 70-х років, коли цим тут тільки почали займатися, і аж до найостаннішого часу громадськість практично була позбавлена даних про діяльність секретного об'єднання та його попередника — таджицького філіалу Держцентру «Природа». Під гриф секретності потрапляли всі документи, що надходили сюди й виходили звідси. Американці, наприклад, могли подарувати своїм радянським колегам космічний знімок льодовика Федченка, розміщеного на Памірі. Наш же такий самий знімок зберігався в сейфі.

Нині з секретами стало легше, і можна підбити підсумки діяльності вчених, пов'язаних з космічним природознавством. Вони відкрили на території гірського краю кілька геологічних кільцевих структур, де можуть приховуватися корисні копалини. Визначили за знімками з орбіти, де в глибинах Землі можуть бути запаси нафти (в трьох таких точках геологи вже виявили цінну сировину). Уточнили розміри лісів, пасовищ, льодовиків. Нанесли на карту всі лавинонебезпечні ділянки, яких виявилося вдвічі більше, ніж уявляли раніше.

Багато й іншої корисної роботи виконали таджицькі вчені. Та часом їх захльостувала ейфорія від успіхів. Економічний ефект від космічного природознавства вони обчислювали сотнями мільйонів карбованців. На ділі ж виявилося все значно скромніше.

Нині об'єднання переживає чималі труднощі. З різних причин його залишили кілька цінних спеціалістів. Виникли проблеми із замовленнями і відповідно з фінансовим забезпеченням. Тут поки що ще надіються на порятунок. Як і раніше, біля входу в об'єднання красується «космічний пришелець». Відкрию секрет: цей спусковий апарат доставлено сюди з казахстанських степів після його приземлення. Для душанбинців він став символом їхньої причетності до справ «великого космосу».

Юрій КУШКО.
Душанбе.

МУЖЧИНА—СПРАВІ ЗАВАДА

Ох, ці жінки!

Звичайна картина у саудівському місті: за чоловіком у білому до п'ят убранні рухається зграйка жінок у чорних накидках — дружини, сестри, тітки... Самих жінок практично не зустрінеш. Куди б не прямувала саудівка, поруч з нею має бути чоловік чи єдинокровний родич. Виключення з давніх часів допускалися лише під час паломництва до святих місць ісламу, якщо сама жінка не боялася спокуси.

Нині королівство переживає економічний бум, який поступово ламає патріархальні звичаї. З поширенням освіти у країні з'явилися жінки вчителі, лікарі, вчені, інженери.

А три роки тому влада дозволила жінкам відкривати власну справу. Щоправда, з застереженнями. Власниці підприємства в офіційних і ділових колах має представляти її агент-мужчина, обов'язково саудівець. Чоловік може звертатися за її дорученням до інстанцій, якщо не служить у державній установі й є повноправним підданим короля. Відкривати підприємства жінки можуть тільки в тих містах, де живуть. Ліцензії видаються їм лише на один вид діяльності: можна або будувати, або шити, або торгувати, але не суміщати справи.

На сьогодні жінкам належить вже понад десять тисяч компаній, що вдвічі більше, аніж три роки тому. Більш за все саудівок приваблюють торгівля, швацька справа, роль підрядниць, звичайно, через агента-чоловіка, робота у сфері громадського харчування. Але робота на швацькій машинці й торгівля солодощами — не єдині їхні захоплення. Ви, наприклад, узявши таксі-лімузин, можете прочитати на табличці, що машина належить удові такого собі Абдель Рахмана — хай буде добрим його останнє пристановище. Є жінки, які тримають приватні клініки й станції з обслуговування автомобілів, створюють комп'ютерні програми.

Накопичуючи досвід, Лейли й Бусейни починають вважати за обтяжливе «опіку» агентів-чоловіків. Господарка столичної кравецької майстерні Мадауї Аль-Кунейєр вважає агента зайвим ланцем, пропонує створити у торговій палаті, де представлені тільки чоловіки, жіночий відділ. На її думку, присутність представника сильної статі створює проблеми й з наймом робітниць. Чоловік не схильний відпускати жінку з дому на роботу туди, де вона може залишитися зі сторонньою людиною наодинці. За місцевими повір'ями, разом з чоловіком і жінкою, які перебувають вдвох (якщо вони не кровні родичі) присутній дехто третій. Це — диявол-спокусник. Виходом зі становища у певній мірі можуть бути «жіночі підприємства». Особливо велике благо вони для тих сімей, які залишаються з веління долі без мужчини — чоловіка чи єдинокровного сородича.

Віктор ЛЕБЕДЄВ.
Абу-Дабі.

В БІЙ ІДУТЬ... ГАМАНЦІ

Реалії

Цього року студентом головного вузу Киргизстану — держуніверситету — можна стати і без вступних екзаменів, але... за 100 тисяч карбованців. Така офіційна ціна за одне студентське місце. На найпрестижніші факультети відкрито додатковий набір на контрактній основі.

Навчання майбутніх студентів можуть оплатити організації, підприємства, фонди, спонсори та батьки. Багатим абітурієнтам екзамени не загрожують, але треба пройти тестування. Тим же, хто не має пухкого гаманця і сподівається на свої знання, можна тільки поспівчувати: конкурс буде просто божевільний. Очікується, що днями про «розпродаж» студентських місць оголосить і решта вузів республіки.

Євген ДЕНИСЕНКО.
Бішкек.

Отакої!

ТАЄМНИЦЯ ГРОШЕЙ ВАРТА

Глава Панфіловської районної адміністрації Талди-Курганської області на півдні Казахстану видав розпорядження про збільшення плати за послуги, що надаються особам у медвитверезниках. Тепер вона піднялася з 40 до 150 карбованців. А якщо «клієнт» зажадає зберегти анонімність перебування, то... мусить заплатити 2 тисячі карбованців — і «рибка в сітці». Однак поки що не відомо, чи скористався хто-небудь такою послугою.

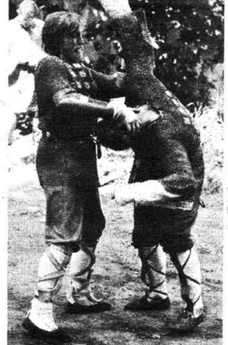
Тетяна КОСТІНА.

Фотофакт

ПОБОРЕМОСЯ З ЗАДОВОЛЕННЯМ

Ні, не перевелися ще на землі богатирі — вирішили у Новгородській області Росії, та й не лише там, і взялися до відродження слов'яно-горицької боротьби. Аматорам довелося об'їхати з експедиціями не одну російську область, вивчити обряди й народні ігрища, символіку, світогляд й культурну архаїку, християнську історію слов'ян, проаналізувати старовинні тексти. Традиції слов'янського ратоборства відкидають застрашливі пози й стійки, як такі, що суперечать принципу миттєвої готовності до бою. Слов'янський бій — це система фізичного й духовного розвитку дітей і дорослих, своєрідна народна педагогіка. На знімку: показовий бій членів Новгородського клубу старoруських ратоборств.

Фото ІТАР—ТАРС.

Інформ-шоу

НЕ ПОСПІШАЙТЕ В ЗЕЛЕНИЙ КОРИДОР

17,5 кілограма золота за три дні — такий фарт, мабуть, не випадав на долю навіть найщасливіших старателів Клондайку. А ось індійські митники в міжнародному аеропорту імені Індіри Ганді виявили тонке чуття на контрабанду — конфіскували саме таку кількість жовтого металу. Протягом останніх трьох днів спочатку німець, потім швед і слідом за ним американець, які прибули з Сингапуру, намагалися пронести в ручному багажі золоті зливки крізь «зелений коридор», де митний контроль у розрахунку на чесних гостей зведено до мінімуму. В результаті індійська скарбниця поповнилася на круглу суму в 300 тисяч доларів.

НЕВЖЕ ЦЕ КРАЙ?

Родина спорту не завада, вважає Джой Етім з Нігерії. Енергійна Джой, матір трьох дітей, вирішила стати... професійним тренером з футболу! Д. Етім, яка грала в минулому за любительські жіночі команди, нині вступила на курси при Національному інституті спорту в Лагосі. «Я хочу покласти край монополії чоловіків у підготовці жіночих футбольних команд»,— заявила вона.

ВІДКРИВ АМЕРИКУ Й... ЗАПАЛИВ

Про що міркує Христофор Колумб, який замислено сидить у церкві Сан-Луїс-де-Севілья в оточенні 15 тисяч паперових корабликів?

Фібергласова статуя першовідкривача Америки зацікавлює відвідувачів у павільйоні Андалусії на Всесвітній виставці «Експо-92», яка проходить у Севільї. За задумом іспанського скульптора Ф. Торреса, його витвір покликаний нагадувати про те, що відкриття Америки принесло заокеанським аборигенам не лише плоди американської цивілізації, а й прирекло на загибель багатьох корінних жителів Нового Світу.

Як заявляють індіанці в багатьох країнах Латинської Америки, «нас ніхто не відкривав. Наші народи й стародавня культура процвітали за багато сторіч до вторгнення прибульців, які, поряд з досягненнями тодішньої техніки, «ознайомили» населення Америки з незнаними ними хворобами, вогнепальною зброєю, «вогненною водою», пристрастю до золота, срібла й коштовностей».

Проте індіанці теж не залишилися в боргу перед жителями Європи та інших континентів, навчивши іспанських і португальських мореплавців палити.

КОЛИ В ПАРЛАМЕНТАХ НЕ СПЕРЕЧАЮТЬСЯ

Є питання, під час обговорення яких депутати будь-якого парламенту забувають про політичні чвари й виявляють гідну подиву одностайність. Повна згода панувала у стінах національної асамблеї Пакистану, коли на голосування першим пунктом порядку денного бюджетної сесії було винесено питання про підвищення парламентаріям удвічі заробітної плати й надання усіляких пільг. Віднині в поїздках за кордон депутати користуватимуться дипломатичними паспортами й одержать право на безмитне ввезення до країни лімузинів, які дорого коштують.

Як зазначає пакистанська преса, цей крок народних обранців має особливо обурливий вигляд на тлі закликів до рядових громадян «затягнути паски» й мужньо пережити важкі часи, які постійно лунають з парламенту та уряду.

КРИМСЬКЕ ХАНСТВО І ЗАПОРОЖЖЯ:
ШЛЯХ ВІД ВОРОЖНЕЧІ ДО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ

Кримське ханство і Запорожжя... Били Диким Степом кінські копита, кружляли ворони, розпачливо кричали жінки і діти. Чорним шляхом йшли українці в неволю. Так було.

Не викинеш слова із пісні. Не викинеш жодного рядка з історії.

Але було і по-іншому. Не тільки воювали, а й браталися. Не тільки ворогували, а й дружили. Спільно захищалися від ворогів, спільно ниву орали, рибу ловили, сіль варили, а було — від біди один одного виручали.

Велика і складна історія взаємовідносин Кримського ханства і Запорозької Січі. Поперемінно — то вороги, то спільники. Впала Запорозька Січ — форпост української держави, впав і Крим. Такою була політика імперської Росії — поділяй і владарюй.

Нас і зараз хочуть розділити. Не вийде.

Нас і зараз хочуть посварити. З якою метою?

Жива вода Славутича тече водними артеріями Кримського півострова. Крим став невід'ємною частиною материкової України. Завершилась спіраль часу. Замкнулося коло.

ЩИТ ПРОТИ ОРДИНСЬКИХ НАБІГІВ

Яскрава сторінка історії України пов'язана з виникненням славнозвісного українського козацтва. Найповнішим враженням його духу стала Запорозька Січ. Запорозькі козаки обрали собі край багатий і найбільш віддалений від польського шляхетського гніту, але дуже близький до Кримського ханства.

Політичні інтереси Запорожжя і Кримського ханства нерідко перепліталися настільки тісно, що протягом своєї історії Запорожжя щодо Криму поперемінно було то ворогом, то союзником. Це твердження дореволюційного російського історика Л. Львова має повну підставу. Так, час від виходу Кримського улуса зі складу Золотої Орди у 1427 році та створення Кримського ханства і до підкорення його Туреччиною у 1478 році був дуже сприятливий для мирних відносин. За свідченням відомого українського історика Д. Яворницького, хан Хаджі Дивлет Гірей у цей час покровительствував християнським монастирям і торгівлі.

Встановлення васальної залежності Кримського ханства від Туреччини повністю змінило напрям політики Криму щодо своїх сусідів, насамперед до Запорожжя. Посилився фанатизм татар. З іншого боку, торгівля невільниками з України, Польщі, Московії стала чи не єдиним джерелом виплати податей, накладених на кримське населення турками. Про страшні наслідки набігів татар у XVI—XVII століттях свідчать і літописні дані, і оповіді очевидців, що наводять різні історичні джерела, інші дані. За цими джерелами, за двотижневий набіг татар на українські землі вони інколи захоплювали 50 і більше тисяч мирного населення.

Д. Яворницький у «Історії запорозьких козаків» наводить вражаючий приклад свідка тих подій М. Литвина (близько 1550 року): «Бачачи, яка величезна кількість невільників-християн щороку йде в Крим, один мінялоєврей, що сидів біля брами Тавріди, здивовано спитав у них, невже в їхніх країнах усе ще залишаються люди». Справді, не минало й року, щоб татари не робили набігів на Україну та інші сусідні з нею землі. А роки 1515, 1537, 1575, 1589, 1593, 1640, 1666, 1667, 1671-й позначені страшними набігами татар на південні слов'янські землі. Тоді татари забирали в неволю по 5, 8, 16 і навіть 55 тисяч християн. Кафа (Феодосія) була головним ринком невільників. Бранців, скованих один з одним за шию, продавали партіями з прилюдного торгу.

Продані в рабство, невільники вели жахливе животіння. Відомий вчений XVII століття архімандрит Іоанникій Галятовський так зображує їх становище: «Справді, це нагадує стан, коли людина лежить присмерті й життя її вже припинене смертю, та вона все ще страждає довгий час, вона ще жива, але вже вмирає, — у такому становищі й християнин у турків». Та найжахливішою була доля тих невільників, дорослих чоловіків, котрі попадали на турецькі судна — кадриги чи галери, звані запорозькими козаками каторгами.

Дещо іншим було становище бранців, проданих у рабство на території Кримського ханства. По-перше, кримські татари з великою повагою ставилися до іновірців. По-друге, вражає своєю демократичністю ставлення до жінки. Так, якщо жінка-бранка народжувала дитину, вона з цього часу ставала вільною. По-третє, в Криму раб мав право після семи років праці на хазяїна відкупитись або за свої зароблені у рабстві гроші, або за гроші родичів чи побратимів.

У XVI і на початку XVII століття польський королівський уряд найбільше покровительствує запорозькому козацтву, намагаючись не допустити татар у свої володіння. У цей період на чолі козацтва стоять такі легендарні особистості, як перші гетьмани — борці за свою християнську віру, за рідну землю: Ланцкоронський, Ружинський, Дашкович, Вишневецький і, безумовно, Сагайдачний.

Запорозьке козацтво не тільки було надійним захисником південних слов'янських земель, а й відвойовувало крок за кроком безкраї степи, де раніше жили їхні предки. В 1575—1577 роках козаки пішли походом на Крим, щоб покарати «невірних» за спустошливі набіги на Україну. Досить часто такі походи увінчувалися перемогою й досягали мети. Під час відомого походу 1589 року запорожці оволоділи Гезлевом (Євпаторією). Не менш відомий похід козаків у 1616 році, коли вони штурмом здобули Кафу (Феодосію) і знищили турецький гарнізон чисельністю 14 тисяч чоловік. Було визволено з неволі велику кількість бранців. У 1628 році запорожці прорвалися через Перекоп, завдали поразки кримськотатарським військам під проводом Кан-Теміра під Бахчисараєм і взяли в облогу Кафу. Вони пішли з півострова тільки під тиском численного турецького війська. І в пізніші часи українські козаки проривались у Крим. Так, у 1667 році вони, здобувши фортецю Перекоп, проникли до Криму. На чолі одного з загонів козаків стояв кошовий отаман запорожців Іван Ріг, а іншим командував знаменитий Іван Сірко. Під час цього походу вдалося оволодіти ненависною Кафою і звільнити всіх невільників. Вдалим був похід на Крим і в 1679 році. Нерідко гетьмани очолювали морські походи запорожців проти татар і турків, щоб визволити своїх братів з неволі і покарати ворогів, застерігаючи їх тим самим від набігів на Україну. Особливою сміливістю, зухвалістю й відважністю відзначалися морські походи під проводом гетьманів Дмитра Вишневецького і Петра Сагайдачного, що були прославлені у думах, піснях і легендах народних. Очолював морські походи проти турків та татар і Богдан Хмельницький. Самійло Величко пише, що гетьман себе проявив «в оказіях воєнних», «особливо на морі Чорному», «не закриваючи свого перед неприятелем ока».

Під час морських походів на татар і турків відчували на собі силу й міць козацьких ударів міста Азов і Кафа, Ізмаїл і Акерман, Бєлгород і Варна, Сіноп і Трапезунд. І навіть «самому Цар-городу давали пороху нюхати».

Гільом Левассер де Боплан, відомий військовий інженер і географ XVII століття, який у 30-х роках був запрошений польським королем для консультацій у справі будівництва фортець, деякий час перебував в Україні. Повернувшись до Франції в 1648 році, написав твір про Україну. У ньому він, зокрема, описує й те, як козаки роблять походи через Чорне море, досягаючи Анатолії.

Цей документ викликає тим більшу цікавість у зв'язку зі штучно створеною сьогодні проблемою Чорноморського флоту, надуманим звинуваченням України привласнити його, нібито порушуючи домовленість. Серед аргументів, що поширюються російським телебаченням, у пресі, заявах деяких високопоставлених політиків, є й такі, що, мовляв, українці не мають ніякого відношення до Чорного моря і до Криму, що Чорне море — це «російське море», «море російської слави» тощо.

Цим панам не зайве ще раз нагадати, що Московська держава утворилась, як відомо, в пізніші часи на ґрунті Володимиро-Суздальського і суміжних з ним князівств, формуючись у глибині материка, далеко від морських берегів. Київська Русь і її пряма спадкоємиця Україна з Запорозькою Січчю в різні часи мали прямий вихід до Чорного моря або межували з Причорномор'ям. І саме це диктувало нашим пращурам мати в Чорному морі флот. І вони його мали.

А ось як описує підготовку і проведення морського походу українськими козаками згаданий уже нами Боплан: «... проводир обирається тільки на час походу. Потім вони відправляються у свою Військову Скарбницю, що являє їхній збірний пункт. І тут починають будувати судна майже 60 футів завдовжки... Ці судна мають від 10 до 15 весел з кожного боку і йдуть швидше, ніж гребні турецькі галери: кожне судно має також щоглу, на якій піднімають досить поганий парус, яким користуються тільки в добру погоду... Човни мають два стерна — по одному на кожному кінці, бо їх судна, будучи великої довжини, вимагали б надто багато часу для повороту на інший галс... Козаки веслують не перестаючи і за 36 або 40 годин досягають Анатолії». Далі в книзі Боплана описується морський бій: «Якщо козаки зустрінуть по дорозі які-небудь турецькі галери або інші судна, вони переслідують їх, атакують і беруть приступом... За даним сигналом козаки з усіх сил налягають на весла, щоб швидше досягти ворожих кораблів, тим часом як половина козаків тримається готово до бою і тільки чекає абордажу, щоб увірватися на корабель, екіпаж якого буває дуже вражений несподіванкою, бачачи себе атакованим 80 або 100 суднами, з яких валить на корабель маса озброєних людей і в одну мить захоплює його».

У кінці XVII на початку XVIII століття за гетьманування Івана Мазепи на побудову козацької чайки, окрім дерева, витрачалося 13 пудів заліза, 2 бочки смоли, 200 аршин полотна, 20 сажнів линви, 3 пуди клочча, 195 аршин різних шнурів для підв'язки очерету. Таке морське судно, типу галери, сягало 20 метрів у довжину, 4 метрів у ширину, давало 1,5 метра осадки і відзначалось хорошою плавучістю, маневреністю і бойовитістю. На жаль, жодна з козацьких чайок не збереглася до наших днів. Ми маємо лише уламки декількох з них, знайдених археологами-ентузіастами.

ДОБРІ СУСІДИ

Між Запорожжям і Кримом підтримувалися постійні економічні й політичні зв'язки. Наскільки вони були своєрідними, свідчить хоч би такий приклад. На докір гетьмана Самойловича, чому дозволено татарам кочувати на запорозьких землях, кошовий Сірко іронічно пояснює, що «в них тепер недорід на траву», а якщо ми, «живучи з татарами по-сусідськи, помагаєм одні одному, то це розумному нітскільки не дивно».

Запорожжя і Кримське ханство, будучи безпосередніми сусідами, знаходячись на жвавому перехресті торговельних шляхів, зв'язані між собою багатьма інтересами, не могли не встановити й досить тісних торгово-економічних зв'язків. Перші повідомлення про торгівлю Запорожжя з Кримом з'являються в XVI столітті. Саме до цього періоду належать і перші згадки та відомості про запорозьких козаків. Засновники перших укріплень у нижній течії Дніпра, захисники українських земель у той час стають і спадкоємцями знаменитого торгового шляху «з варяг у греки». Запорожжя з успіхом користувалося своїм становищем володаря єдиного шляху в Крим, тим паче, що саме було дуже зацікавлене в таких життєво необхідних предметах торгівлі, як хліб, сіль та інше. Інтенсивною була торгівля в XVI—XVIII століттях між Україною і Кримом на цьому шляху. Так, за свідченнями М. Литвина, між Києвом і Перекопом велася торгівля караванами в 1000 й більше осіб. Торгували пряностями, винами, коштовним камінням. На суднах везли рибу, м'ясо, хутра, горілку, мед і, безумовно, сіль з таврійських лиманів. У середині XVIII століття через руки запорожців до Криму проходили щоліта величезні суми: понад 60 000 золотих і срібних монет царської чеканки. Запорожці не раз вказували на необхідність мирних і торгових відносин з Кримом.

Вся політика українського козацтва, яке не могло не рахуватися з впливом Польщі, Москви, Туреччини, Кримського ханства, полягала в намаганні врівноважити сили цих держав.

Постійна підтримка запорожцями народних рухів в Україні, спрямованих проти політики Польщі на окатоличення і ополячення, викликала жорстокі репресії з боку королівської влади. Українські козаки шукали в таких випадках захисту й допомоги в московського царя і кримського хана.

Гетьман ...
Хмельниц...
своїх попер...
ницьких мі...
носинах з ...
вом. На по...
він вируши...
переговорів...
ше козац...
С. Величко...
було особл...
«хан добре...
цьку» і то...
лися без ...
«всі нужди...
ницького с...
вав і сам н...
У результа...
був укладе...
раїною (Зап...
ським хан...

Встановл...
відносин з ...
конкретні ...
Хмельниць...
говий дого...
султаном ...
закам ...
ня й т...
морі, якої ...
досягла ті...
ки (в 177...
Кайнарджі...
За цим до...
зволяв коз...
України ві...
ма морями...
для торгів...
рами. Пре...
дент ...
во ...
нополі. За...
повинні бу...
стити Чор...
бою. Султ...
не залучат...
зацькі гал...
чить про ...
стати мо...
розширити...
ному морі...
йськовий ...

Хмельн...
проводи...
ку з ...
тях про...
раїною і ...
раїна пер...
Росії, і в...
тях Юрія...
знаходим...
ність і ту...
ня хорош...
ським ха...

Цих по...
лися ...
прикл...
приймаюч...
льському...
ється пр...
жбі з ...
ким», ...
совано ст...
кого дого...
Стаття ...
вору ...
«уряд п...
відкрити ...
Чорного ...
турбував...
лович, з...
ську ду...
раїни і ...
ли домі...
Бахчиса...
говором ...
порожця...
денних ...
ватися ...

Як ба...
ловини ...
зносин, ...
кримцям...
без насл...
тєвих ін...
ків нері...
різними ...
никами. ...
цнювала...
вання ...
невигідн...
тільки ...
рами з...
запороз...
реження...
«бусурм...
вже стр...
заків. ...
дить до...
тепер у...
ходах ...
і татар ...
без пев...
ті» коз...

канд...
ук.
Київ

...ВО І ЗАПОРОЖЖЯ: ...ДО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ

...з, якщо жін-
...кувала дити-
... часу става-
...ерете, в Кри-
...о після се-
...на хазяїна
... за свої за-
... гроші, або
...в чи побра-

...очатку XVII
...ий королів-
...льше покро-
...розькому ко-
...сь не до-
... своїй воло-
...од на чолі
... такі леген
..., як перші
... за свою
..., за рідну
...нський, Ру-
...вич, Вишне-
...овно, Сагай-

...озацтво не
...йним захис-
... слов'янсь-
... відвойову-
...ком безкраї
... жили їхні
...—1577 роках
...оходом на
...рати «невір-
...иві набіги на
... часто такі
...ися перемо-
...ети. Під час
... 1589 року
...діли Гезле-
...). Не менш
...ваків у 1616

...и штурмом
...(Феодосію) і
...ий гарнізон
...тисяч чоло-
...ено з нево-
...сть бранців.
...порожці про-
...Перекоп, зав-
...имськотата-
...ід проводом
... Бахчисараєм
...у Кафу. Во-
...озацтва тіль-
...сленного ту-
...а. І в пізні-
...ські козаки
...Крим. Так,
...ни, здобув-
...ерекоп, про-
.... На чолі од-
...озаків стояв
... запорожців
...им команду-
... Іван Сірко.
...озаку вдало-
...авнисною Ка-
... всіх невіль-
...був похід на
... році. Нерід-
...ювали мор-
...орожців про-
...дь, щоб виз-
...ітв з неволі
...тів, застері-
...мим від на-
...і. Особливо
...алістю й від-
...алися морсь-
...роводом геть-
... Вишневець-
... Сагайдач-
...ли прослав-
...х, піснях
...дних. Очолю-
...оходи проти
...р і Богдан
...Самійло Ве-
...б гетьман се-
...оказіях воєн-
... на морі Чор-
...риваючи сво-
...ителем ока».

...ських походів
...ків відчували
... міць козаць-
...ти Азов і Ка-
...ерман, Бєлго-
...нопі і Трапе-
...«самому Цар-
...пороху ню-

Гільом Левассер де Боплан, відомий військовий інженер і географ XVII століття, який у 30-х роках був запрошений польським королем для консультацій у справі будівництва фортець, деякий час перебував в Україні. Повернувшись до Франції в 1648 році, написав твір про Україну. У ньому він, зокрема, описує й те, як козаки роблять походи через Чорне море, досягаючи Анатолії.

Цей документ викликає тим більшу цікавість у зв'язку зі штучно створеною сьогодні проблемою Чорноморського флоту, надуманим звинуваченням України привласнити його, нібито порушуючи домовленість. Серед аргументів, що поширюються російським телебаченням, у пресі, заявах деяких високопоставлених політиків, є й такі, що, мовляв, українці не мають ніякого відношення до Чорного моря і до Криму, що Чорне море — це «російське море», «море російської слави» тощо.

Цим панам не зайве ще раз нагадати, що Московська держава утворилась, як відомо, в пізніші часи на грунті Володимиро-Суздальського і суміжних з ним князівств, формуючись у глибині материка, далеко від морських берегів. Київська Русь і її пряма спадкоємиця Україна з Запорозькою Січчю в різні часи мали прямий вихід до Чорного моря або межували з Причорномор'ям. І саме це диктувало нашим пращурам мати в Чорному морі флот. І вони його мали.

А ось як описує підготовку і проведення морського походу українськими козаками згаданий уже нами Боплан: «... проводир обирається тільки на час походу. Потім вони відправляються у свою Військову Скарбницю, що являє їхній збірний пункт, і тут починають будувати судна майже 60 футів завдовжки... Ці судна мають від 10 до 15 весел з кожного боку і йдуть швидше, ніж гребні турецькі галери: кожне судно має також щоглу, на якій піднімають досить поганий парус, яким користуються тільки в добру погоду... Човни мають два стерна — по одному на кожному кінці, бо їх судна, будучи великої довжини, вимагали б надто багато часу для повороту на інший галс... Козаки веслують не перестаючи і за 36 або 40 годин досягають Анатолії». Далі в книзі Боплана описується морський бій: «Якщо козаки зустрінуть по дорозі які-небудь турецькі галери або інші судна, вони переслідують їх, атакують і беруть приступом... За даним сигналом козаки з усіх сил налягають на весла, щоб швидше досягти ворожих кораблів, тим часом як половина козаків тримається готовою до бою і тільки чекає абордажу, щоб увірватися на корабель, екіпаж якого буває дуже вражений несподіванкою, бачачи себе атакованим 80 або 100 суднами, з яких валить на корабель маса озброєних людей і в одну мить захоплює його».

У кінці XVII на початку XVIII століття за гетьманування Івана Мазепи на побудову козацької чайки, окрім дерева, витрачалося 13 пудів заліза, 2 бочки смоли, 200 аршин полотна, 20 сажнів линви, 3 пуди клоччя, 195 аршин різних шнурів для підв'язки очерету. Таке морське судно, типу галери, сягало 20 метрів у довжину, 4 метрів у ширину, давало 1,5 метра осадки і відзначалось хорошою плавучістю, маневреністю і бойовитістю. На жаль, жодна з козацьких чайок не збереглася до наших днів. Ми маємо лише уламки декількох з них, знайдених археологами-ентузіастами.

ДОБРІ СУСІДИ

Між Запорожжям і Кримом підтримувалися постійні економічні й політичні зв'язки. Наскільки вони були своєрідними, свідчить хоч би такий приклад. На докір гетьмана Самойловича, чому дозволено татарам кочувати на запорозьких землях, кошовий Сірко іронічно пояснює, що «в них тепер недорід на траву», а якщо ми, «живучи з татарами по-сусідськи, помагаєм одні одному, то це розумному ніскільки не дивно».

Запорожжя і Кримське ханство, будучи безпосередніми сусідами, знаходячись на жвавому перехресті торговельних шляхів, зв'язані між собою багатьма інтересами, не могли не встановити й досить тісних торговоекономічних зв'язків. Перші повідомлення про торгівлю Запорожжя з Кримом з'являються в XVI столітті. Саме до цього періоду належать і перші згадки та відомості про запорозьких козаків. Засновники перших укріплень у нижній течії Дніпра, захисники українських земель у той час стають і спадкоємцями знаменитого торгового шляху «з варяг у греки». Запорожжя з успіхом користувалося своїм становищем володаря єдиного шляху в Крим, тим паче, що саме було дуже зацікавлене в таких життєво необхідних предметах торгівлі, як хліб, сіль та інше. Інтенсивною була торгівля в XVI—XVIII століттях між Україною і Кримом на цьому шляху. Так, за свідченнями М. Литвина, між Києвом і Перекопом велася торгівля караванами в 1000 й більше осіб. Торгували прянощами, винами, коштовним камінням. На суднах везли рибу, м'ясо, хутра, горілку, мед і, безумовно, сіль з таврійських лиманів. У середині XVIII століття через руки запорожців до Криму проходили щоліта величезні суми: понад 60 000 золотих і срібних монет царської чеканки. Запорожці не раз вказували на необхідність мирних і торгових відносин з Кримом.

Вся політика українського козацтва, яке не могло не рахуватися з впливом Польщі, Москви, Туреччини, Кримського ханства, полягала в намаганні врівноважити сили цих держав.

Постійна підтримка запорожцями народних рухів в Україні, спрямованих проти політики Польщі на окатоличення і ополячення, викликала жорстокі репресії з боку королівської влади. Українські козаки шукали в таких випадках захисту й допомоги в московського царя і кримського хана.

Гетьман України Богдан Хмельницький пішов далі від своїх попередників у союзницьких міждержавних відносинах з Кримським ханством. На початку 1648 року він вирушив до Криму для переговорів з ханом. Як пише козацький літописець С. Величко, Хмельницькому було особливо приємно, що «хан добре знав мову козацьку» і тому переговори велися без перекладача, а «всі нужди і інтереси Хмельницького сам хан вислуховував і сам на все відповідав». У результаті цих переговорів був укладений союз між Україною (Запорожжям) і Кримським ханством.

Встановлення союзницьких відносин з Кримом зумовило конкретні дії. В 1650 році Хмельницький укладає торговий договір з турецьким султаном. Договір давав козакам свободу плавання й торгівлі на Чорному морі, якої Росія, між іншим, досягла тільки через 124 роки (в 1774 році) за Кючук-Кайнарджійським трактатом. За цим договором султан дозволяв козакам, громадянам України вільне плавання всіма морями своїми і річками для торгівлі та обміну товарами. Представник («резидент») України отримав право перебувати в Константинополі. Запорожжя й Крим повинні були допомагати очистити Чорне море від розбою. Султан зобов'язувався не залучати на службу козацькі галери. Договір свідчить про бажання України стати морською державою, розширити свій вплив на Чорному морі, мати надійний військовий флот.

Хмельницький послідовно проводив миролюбну політику з Кримом. У ... статтях про відносини між Україною і Москвою, коли Україна переходила під опіку Росії, і в Жердівських статтях Юрія Хмельницького ми знаходимо велику зацікавленість і турботу про збереження хороших відносин з Кримським ханством.

Цих поглядів дотримувалися й інші гетьмани. Наприклад, Іван Виговський, приймаючи підданство польському королю, домагається права «бути в дружбі з ханом кримським», що й було зафіксовано статтею 17-ю Гадяцького договору 1658 року. Стаття 14-та цього ж договору проголошувала, що «уряд повинен намагатися відкрити Дніпром шлях до Чорного моря». Про це ж турбувався і гетьман Самойлович, зважаючи на громадську думку й інтереси України і Запорозької Січі, коли домігся забезпечення за Бахчисарайським мирним договором 1681 року права запорожцям ловити рибу в південних лиманах і користуватися соляними озерами.

Як бачимо, з другої половини XVII століття ряд зносин, договорів і союзів з кримцями не залишилися без наслідків. Спільність життєвих інтересів татар і козаків нерідко брала гору над різними другорядними чинниками. Дедалі більше зміцнювалася думка, що завоювання Кримського ханства невигідне для козаків, бо тільки страхом перед татарами зумовлене існування запорозького війська і збереження його привілеїв. Ім'я «бусурмана» не збуджує вже страху й ненависті у козаків. Москва також приходить до цього ж висновку, і тепер уже всі невдачі в походах проти поляків, турків і татар приписувалися, не без певних підстав, «хиткості» козаків.

Василь ЧУМАК,
кандидат історичних наук.
Київ.

ЙОГО ЗНАЛ... В СЕВАС...

Перші театральні вистави в Криму після того, як півострів приєднали до Російської імперії, відбулися в 20-х роках XIX століття. Ініціатором першого Сімферопольського театру став московський купець Волков. Приїхавши на південь лікуватися, він переробив колишній сарай поряд з будинком дворянського зібрання на театр. У ньому разом з місцевими аматорами забавляв тодішнє, за свідченням сучасників, «переважно малоросійське», товариство. Незабаром, у 30-х роках, тут стали виступати різні мандрівні трупи, які давали вистави російською та українською мовами.

Серед перших антрепренерів, які «освоювали» Крим, був відомий український театральний діяч Данило Жураховський, щоправда, відомий тільки в свій час і майже забутий наступними поколіннями.

Походив він з розгалуженого ще в XVI столітті в Польщі, Україні і в Росії дворянського роду Жураховських, у якому було немало колоритних постатей. З-поміж них, зокрема, глухівський міський отаман, згодом — генеральний осавул Василь Якович Жураховський, той самий, який у грудні 1720 року відважився разом з прилуцьким полковником обозним Михайлом Ограновичем та гадяцьким полковим суддею Григорієм Граб'янкою поїхати до Петербурга з «прошением о нуждах малороссийских», а з травня 1723 року разом з генеральним бунчуковим Яковом Лизогубом одержав від гетьмана Павла Полуботка «правління малоросійське». За «сепаратистську» діяльність у січні 1724 року був заарештований російським бригадиром Рум'янцевим у справі Полуботка і відправлений до Петербурга і згодом інтернований.

Невідомо, де учився Д. Жураховський, коли вступив на сцену. Відомо тільки, що десь у середині 20-х років минулого століття він уже очолював власну трупу, з якою у 1826 році виступав у місті Єлисаветграді тодішньої Херсонської губернії (тепер Кіровоград). Тут у виставі напівукраїнського водевілю «Козак-віршувальник» О. Шаховського дебютував єлисаветградський юнак Йосип Петров — майбутня зірка першої величини в оперній трупі імператорського театру в Санкт-Петербурзі.

З Єлисаветграда Д. Жураховський переїхав з трупою до Миколаєва, де зустрівся з мандрівною російською, як вона формально називалась, а насправді російсько-української трупою харківського антрепренера, німця за походженням Івана Штейна. Сталося злиття обох труп в одну під керівництвом І. Штейна. Тут Д. Жураховський працює десять років, виступаючи майже постійно в Харкові, у рідному місті Ромнах, а також в Одесі, Херсоні, Миколаєві, Єлисаветграді та інших містах Південної України.

Десь наприкінці 1836 року через хворобу І. Штейн відійшов від керівництва трупою, і Д. Жураховський очолив її. Згодом він осідає в Новочеркаську, тоді ще гу-

Особистос...

сто населено...
виїжджає на...
ших українськ...
й чи не впе...
свою трупу д...
Водночас у ...
ступала інша...
раїнська тру...
цтвом антрепр...
за участю ви...
ського актор...
ника. З неї ...
переманив д...
провідну акт...
Іванову.

Театр про...
було — про...
анонімний ав...
вочеркаський...
рінках петер...
налу «Репер...
«Він упав ві...
нова, Пряжен...
рова не могл...
на одній сце...
ділились, і ...
нів!.. Три ро...
лися ми вид...
Жураховськи...
назавжди, по...
ті Чорного ...
ний Крим...»

Це сталос...
року. Тоді ж...
сімферопол...
(він уміщав ...
дачів) розпо...
трупи Д. Жу...
тім був Сев...
облюбував с...
нер для наст...
ної діяльност...

Проте Д. ...
не вдалося ...
стополі зраз...
трупу. Акто...
Якщо в 184...
чатку 1843 ...
працювало ц...
лановитих а...
ковських: Те...
хоплювався ...
ський у По...

МА... КЛ...

Дитина на рук...
ту...

Гойдаймо, чуки...
співаймо!

Ще тільки-но ...
льки світає.

Малі діти — м...
шиться, а ноги б...
ються. Бо треба...
молоком, і повзу...
дитячі кубики де...
він уже й малий...

Наші батьки на...
виконусують май...
ньої України. Н...
ний розкіш. А у...
дкість. А червоно...

Ростуть діти, ро...
піт...

І поки жива ...
— живий народ...
вчиться говорити...
своєму житті: «та...
потрібно теплих ...
треба любові.

Завжди треба ...
На...

М...

раїни Богдан
пішов далі від
ників у союз-
ержавних від-
имським ханст-
ку 1648 року
до Криму для
ханом. Як пи-
й літописець
Хмельницькому
приємно, що
ав мову коза-
переговори ве-
ерекладача, а
нтереси Хмель-
хан вислухову-
е відповідав».
их переговорів
союз між Ук-
жжям) і Крим-
м.

я союзницьких
имом зумовило
В 1650 році
укладає тор-
з турецьким
вір давав ко-
об плаван-
на орному
я, між іншим,
через 124 ро-
ці) за Кючук-
ким трактатом.
ом султан до-
, громадянам
плавання всі-
ями і річками
обміну това-
вник («рези-
отр в пра-
в К нстанти-
жжя й Крим
помагати очи-
оре від роз-
обов'язувався
службу ко-
Договір свід-
ння України
ю державою,
вплив на Чор-
надійний ві-

послідовно
любн політи-
у стат-
ини між Ук-
ою, коли Ук-
ла під опіку
івських стат-
ьницького ми
ку зацікавле-
про збережен-
осин з Крим-

дотримува-
тьм и. На-
вський,
дданство по-
лю, домага-
бути в дру-
м кримсь-
було зафік-
17-ю Гадяць-
1658 року.
ього ж дого-
шувала, що
намагатися
ом шлях до
Про це ж
тьман Самой-
и на громад-
нтереси Ук-
ької Січі, ко-
езпечення за
м мирним до-
оку права за-
и рибу в пів-
і користу-
и озерами.
другої по-
толіття ряд
в і союзів з
залишилися
ільність жит-
татар і коза-
ла гору над
дними чин-
більше змі-
а, що завою-
ого ханства
козаків, бо
перед тата-
е існування
ська і збе-
ивілеїв. Ім'я
е збуджує
ависті у ко-
акож прихо-
висновку, і
евдачі в по-
яків, турків
увалися, не
ав, «хиткос-

ЧУМАК,
ичних на-

ЙОГО ЗНАЛИ І ЛЮБИЛИ В СЕВАСТОПОЛІ

Перші театральні вистави в Криму після того, як півострів приєднали до Російської імперії, відбулися в 20-х роках XIX століття. Ініціатором першого Сімферопольського театру став московський купець Волков. Приїхавши на південь лікуватися, він переробив колишній сарай поряд з будинком дворянського зібрання на театр. У ньому разом з місцевими аматорами забавляв тодішнє, за свідченням сучасників, «переважно малоросійське», товариство. Незабаром, у 30-х роках, тут стали виступати різні мандрівні трупи, які давали вистави російською та українською мовами.

Серед перших антрепренерів, які «освоювали» Крим, був відомий український театральний діяч Данило Жураховський, щоправда, відомий тільки в свій час і майже забутий наступними поколіннями.

Походив він з розгалуженого ще в XVI столітті в Польщі, Україні і в Росії дворянського роду Жураховських, у якому було немало колоритних постатей. З-поміж них, зокрема, глухівський міський отаман, згодом — генеральний осавул Василь Якович Жураховський, той самий, який у грудні 1720 року відважився разом з прилуцьким полковим обозним Михайлом Ограновичем та гадяцьким полковим суддею Григорієм Граб'янкою поїхати до Петербурга з «прошением о нуждах малороссийских», а з травня 1723 року разом з генеральним бунчуковим Яковом Лизогубом одержав від гетьмана Павла Полуботка «правління малоросійське». За «сепаратистську» діяльність у січні 1724 року був заарештований російським бригадиром Рум'янцевим у справі Полуботка і відправлений до Петербурга і згодом інтернований.

Невідомо, де учився Д. Жураховський, коли вступив на сцену. Відомо тільки, що десь у середині 20-х років минулого століття він уже очолював власну трупу, з якою у 1826 році виступав у місті Єлисаветграді тодішньої Херсонської губернії (тепер Кіровоград). Тут у виставі напівукраїнського водевілю «Козак-віршувальник» О. Шаховського дебютував єлисаветградський юнак Йосип Петров — майбутня зірка першої величини в оперній трупі імператорського театру в Санкт-Петербурзі.

З Єлисаветграда Д. Жураховський переїхав з трупою до Миколаєва, де зустрівся з мандрівною російською, як вона формально називалась, а насправді російсько-українською трупою харківського антрепренера, німця за походженням Івана Штейна. Сталося злиття обох труп в одну під керівництвом І. Штейна. Тут Д. Жураховський працює десять років, виступаючи майже постійно в Харкові, у рідному місті Ромнах, а також в Одесі, Херсоні, Миколаєві, Єлисаветграді та інших містах Південної України.

Десь наприкінці 1836 року через хворобу І. Штейн відійшов від керівництва трупою, і Д. Жураховський очолив її. Згодом він осідає в Новочеркаську, тоді ще густо населеному українцями, виїжджає на гастролі до інших українських міст. Тоді й чи не вперше він привіз свою трупу до Сімферополя. Водночас у Севастополі виступала інша російсько-українська трупа під керівництвом антрепренера Єрохіна за участю видатного українського актора Карпа Солоника. З неї Жураховський і переманив до своєї трупи провідну актрису Наталію Іванову.

Особистості

Театр процвітав. Що далі було — про це повідомив анонімний автор нарису «Новочеркаський театр» на сторінках петербурзького журналу «Репертуар і Пантеон»: «Він упав від розколу... Іванова, Пряженковська і Федорова не могли разом сяяти на одній сцені — вони розділились, і партер спорожнів!.. Три роки насолоджувалися ми видовищем, та ба! Жураховський покинув нас назавжди, поїхавши на береги Чорного моря, в розкішний Крим...»

Це сталося восени 1840 року. Тоді ж у приміщенні сімферопольського театру (він уміщав сто двадцять глядачів) розпочалися виступи трупи Д. Жураховського. Потім був Севастополь, який облюбував собі її антрепренер для наступної багаторічної діяльності.

Проте Д. Жураховському не вдалося створити в Севастополі зразкову драматичну трупу. Актори змінювалися. Якщо в 1842-му — на початку 1843 років у нього працювало ціле сімейство талановитих акторів Пряженковських: Тетяна (якою захоплювався ще І. Котляревський у Полтаві в 1818—1821 роках), Явдоха, Йосип, Михайло і Павло, то надалі вони та й інші вибувають, замість них приходять нові, менш досвідчені.

Не випадково В. Бєлінський, який супроводжував М. Щепкіна під час його гастролей з 16 липня до 4 жовтня 1846 року з трупою Д. Жураховського за маршрутом: Миколаїв — Херсон — Сімферополь — Севастополь, у листах різко оцінює акторів трупи Д. Жураховського. Хоча не все було настільки безнадійним. Інший видатний критик, щоправда, музичний, О. Сєров у листі з Сімферополя до В. Стасова в Петербург відзначає, що одна з п'єс «була розіграна в трупі Жураховського цілком порядно всіма і навіть з рідкісним ансамблем». До речі, у згаданих гастролях М. Щепкін грав свої коронні українські ролі виборного Макогоненка і Михайла Чупруна («Наталка Полтавка» та «Москаль-чарівник» І. Котляревського).

Д. Жураховський був однією з найвідоміших постатей у Севастополі. У 1843 році його вже зарахували до першої гільдії севастопольських купців, а з 1845 року він відомий ще й як бердянський купець першої гільдії.

Як красива театральна легенда звучить сьогодні інформація про те, що в період Кримської війни 1853—1856 років Д. Жураховський і його трупа не покинули міста. Навіть більше — грали в театрі навіть під час артилерійського бомбардування. Героїзм українського актора Д. Жураховського не поступався героїзмові інших українців, матросів Петра Кішки, Гната Шевченка, боцмана Степана Буденка, юнаків Миколи Пищенка та Максима Рибальченка.

І все ж зведена антрепренером театральна будівля в Севастополі була зруйнована під час одного з бомбардувань. Д. Жураховському було сплачено відповідну винагороду з державної казни, але в Севастополі він уже надовго не затримався. Перебрався до Ростова-на-Дону, де став власником театру, який збудував знову на власні кошти. Відомий російський актор і літератор Л. Самсонов, згадуючи про цей період діяльності Д. Жураховського, заявив: «Він був великий у малоросійських ролях». Йдеться про його український репертуар, який він виконував у різний час.

Майбутні дослідження архівних документів і сторінок періодичної преси 20—60-х років XIX століття доповнять цей нарис-біографію Д. Жураховського новими фактами. Але й те, що на сьогодні відоме нам, свідчить про неабиякі заслуги Данила Даниловича перед українським професіональним театром періоду його становлення. Його ім'я стоїть поряд з іменами видатних діячів українського театру першої половини і середини XIX століття: Михайла Щепкіна, Карпа Солоника, Івана Дрейсіга. Окремі заслуги має Д. Жураховський перед театральною культурою Криму, яка вже в 30—50-х роках XIX століття розвивалась не однозначно в російському річищі, а мала, завдяки українським виставам, самому Д. Жураховському із стихією його української вдачі, його сподвижникам, виразні українські риси, яких не губила і в наступні періоди своєї історії.

Ростислав ПИЛИПЧУК,
кандидат мистецтвознавства, професор.

МАЛИЙ КЛОПІТ

Дитина на руках матері, батька, світу...

Гойдаймо, чукикаймо, колискової заспіваймо!

Ще тільки-но розвидняється, ще тільки світає.

Малі діти — малий клопіт. Серце тішиться, а ноги болять і руки відвалюються. Бо треба встигнути і в чергу за молоком, і повзунки десь дістати, і на дитячі кубики десь натрапити. Не такий він уже й малий — цей малий клопіт.

Наші батьки на своїх руках сьогодні виколисують майбутній народ майбутньої України. На руках, бо колиска нині розкіш. А усмішка тата-мами — рідкість. А червонощоке яблуко — мрія.

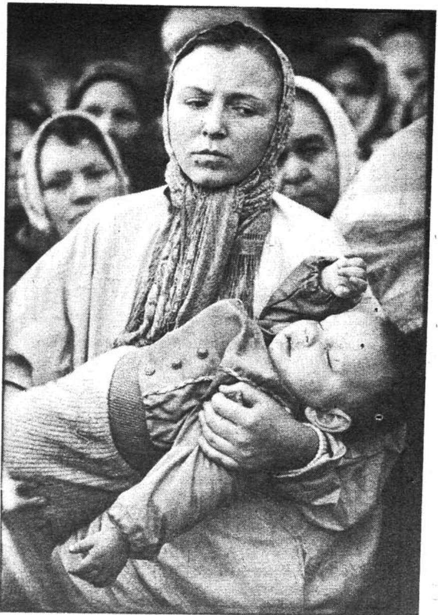
Ростуть діти, ростуть люди, росте клопіт...

І поки жива ця коловерть поколінь — живий народ. Спинається на ноги, вчиться говорити найголовніші слова у своєму житті: «тато», «мама». Йому ще потрібно теплих надійних рук, йому ще треба любові.

Завжди треба любові.

Наталя ДЗЮБЕНКО.

Фото Олександра **МАЛАХОВСЬКОГО.**

Ми не тільки надамо вам безмежний інформаційний простір, але й проведемо через нього найкоротшим шляхом -

до успіху!

Акціонерне товариство відкритого типу "Біржа Українські ресурси" (статутний капітал 50 мільйонів карбованців) пропонує вам взаємовигідне співробітництво.

Перші торги – 16 червня.

"УКРРЕСУРС"

це – представництва у кожному обласному центрі України;
– прямий взаємозв'язок з усіма учасниками виробництва;
– весь комплекс патентно-правових послуг, фінансове й технічне сприяння у доведенні високоефективних нових засобів до впровадження;
– вирішення завдань маркетингу на зовнішньому й внутрішньому ринках;
– щоденний інформаційний діалог із Системою по звичайних телефонних каналах зв'язку.

Працюючи з нами, ви працюєте без довгого ланцюжка посередників.

Заявки подавати на адресу:
252171, Київ-171, вул.Горького, 180, а/с 3.
Тел.: (044) 268-25-52, (044) 261-00-57.
Факс (044) 268-26-41.

Sense Тел. 443-65-81

Медики!
Об'єднані Арабські Емірати
запрошують на роботу медиків, які володіють англійською мовою, віком до 35 років на вигідних умовах. У нас ви зможете оформити документи та вдосконалити вашу англійську мову.
Телефонувати:
213-61-84, 432-99-98
(до 20 червня 1992 р.).

Фірма "Інфокс"

пропонує на продаж:
- відеодвійки "Панасонік",
- побутові пилососи "Омега" виробництва ФРН

за цінами значно нижче від ринкових.

Тел.: 441-09-74, 441-09-94, 441-74-84.

До уваги ділових людей

INPOL

Багатопрофільне підприємство Інпол дає вам нагоду зробити вигідні придбання дрібнооптових партій оргтехніки провідних вітчизняних та іноземних фірм і пропонує широкий асортимент товарів народного вжитку.

Наша виставка-продаж діє постійно і регулярно оновлюється.

Адреса:
м.Київ, вул.Ватченка, 15 (другий поверх).
Довідки по тел. 244-63-97.

Організація пропонує

напівпричепи марки МАЗ-9397, МАЗ-9380 двовісні і одновісні, вантажністю 20 і 14 т.

Телефони:
в Києві – 268-47-93, 229-14-88;
у Вишгороді – (296) 5-39-87.

До відома тих, хто виробляє комп'ютери, телефонні апарати, електронні годинники та іграшки, —
фірма закінчує приймати замовлення на виготовлення і реалізацію п'єзокерамічних звукових випромінювачів ЗП-1, ЗП-22, ЗП-2, ЗП-3, ЗП-4, ЗП-5, ЗП-6.
Тел. у Волгограді (844-2) 34-05-15.

Фірма "Інфокс"
пропонує для реалізації відеодвійки "Панасонік" по "смішній" ціні.
Тел.: 441-09-74, 441-74-84.

Український науково-дослідний інститут екогігієни і токсикології хімічних речовин ім.Л.І.Медвідя
оголошує конкурс
на вступ до аспірантури за спеціальністю
гігієна,
з відривом від виробництва (1 місце).
Умови вступу загальні. Прийом документів до 25 серпня.
Вступні іспити з 5 вересня 1992 року.

Документи надсилати на адресу:
252127, Київ-127, вул.Героїв оборони,6, УкрНДІГІНТОКС, відділ кадрів.
Тел. 261-42-06.

Інститут захисту рослин Української академії аграрних наук
оголошує прийом до аспірантури
(з відривом та без відриву від виробництва)
за фахом
захист рослин від шкідників та хвороб.
Документи надсилати до 1 вересня за адресою:
252022, Київ-22, вул.Васильківська,33.
Довідки по тел. 263-13-60.

Sense Тел. 443-65-81

Запитальня «Куреня»

Парламенту Росії: «А чи не настав час визнати неправомірним Указ Катерини II про передачу півострова Аляска до Сполучених Штатів Америки?»

В. БОЙКО.

Чернігівська область.

ДОШКА ОГОЛОШЕНЬ

- Обережно, у нас демократія!
- Для збирання членських внесків на постійну роботу потрібен рекетир.
- Райком зачинено. Всі перейшли в райвиконком.
- Виліт рейсу № 137092 затримується на годину. Подальшу інформацію про затримку рейсу № 137092 слухайте через 3 години 54 хвилини.
- Придбаю популярність. Оплата у ВКВ.
- Громадяни, які борються з чергами, обслуговуються позачергово.
- Продається дача на березі водосховища. Хімічний склад води в районі дачі: колірність — 30 градусів, жорсткість загальна — 12 градусів, лужність — 2 мг/екв. л, pH — 7,4.
- Міняю нову двокімнатну квартиру з усіма зручностями на нормальну.
- Голосую обома руками «за». Плата за домовленістю.
- Сьогодні о 17.30 в актовому залі відбудеться лекція. Запрошуються всі бажаючі. Решта запрошується до кабінету директора.
- Продаю «Жигулі». Новий автомобіль. Простояв у дворі лише одну ніч.
- Звичайний інженер може що-небудь купити. Цілком серйозно.
- Хто знайшов моє щастя, прохання дзвонити за телефоном 9-23-72.
- Даю уроки гри на шестиструнці. Приходити зі своєю склянкою.
- Продавець вийшла на 10 хвилин. Буде завтра.
- Шукаю єдину. Можливі варіанти.

Сашко ЛЮК.

ФАТАЛЬНА ЛЮБОВ

Я визирнув у вікно. Вона повільно йшла вулицею. Крокувала пружно. Струнка. Симпатична. Висока. На неї всі чоловіки задивлялися. Красиво, але скромно зодягнена. Губи в помаду не вимазані. Королева!

Зайшла в під'їзд. Грюкнули двері квартири. Моє серце здригнулося. Зайшлось несамовитим стуком, ніби сполоханий горобець у клітці.

Постояв. Помовчав.

Набрався сміливості. Рішучим кроком пішов до її квартири. Натиснув кнопку дзвінка. Клацнув замок.

Вийшла, ніби лебідь виплив із-за острова. У квітчастому халаті, застебнутому на одного гудзика. На обличчі посмішка. У мене пересохло в горлі. Відчуття таке, ніби втопився у глибокому вирізі її халата.

— Ви щось хотіли? — запитала мелодійним голосом. — Можливо, потрібно цукру до чаю? Так де ти його нині візьмеш?

— Нічого мені, крім вас, не потрібно, — белькочу переляканим голосом і молю Бога, щоб вона не пішла, вислухала крик мого серця. — Давайте знайомитися. Я — Павло! Ваш новий сусід.

— А я — Лариса. Давно вас запримітила. Тільки ви якийсь старорежимний. Боязкий.

— Дуже радий. Ви мені, Ларисо, вибачте, але дозвольте сказати, як на сповіді.

— Тихіше, — просила. — Нас можуть почути. Стіни мають вуха.

— Я повинен вам сказати, — шепочу неслухняними губами, — що я не сплю ночами. Тричі падав з ліжка. Палю по три пачки сигарет. Читаю. А сон не йде.

— Бідолашний ви мій, — обхопила мою голову руками й притулила до грудей. В обличчя дихнуло жаром, як від мартенівської печі.

— Удень теж погано, — сповідаюся. — На роботі самі неприємності. Вчора знову заснув за столом. У чайник вкинув шматок крейди. Думав, що цукор. Іще, чого доброго, під машину потраплю.

— Не ви перший, — смачно позіхнула Лариса. — Сім сусідів виїхали від нас за останні шість років. Фатальна любов.

— Коли так піде і далі, то я теж...

— А як же дружина, діти? — задумалася.

— Дружина також не спить. І діти плачуть.

— Який же вихід?

— Дуже простий! — кричу. — Перестаньте, Ларисо, грати вночі на піаніно! А то моїх сил немає його слухати! Не витримаю, викину на вулицю і його, і... вас!

Віктор СЕМЕНЯКА.

Баєчки

ДЕ Ж СИЛА ВОЛІ!

Ключ дорікав Замкові:

— Вихвалявся, що маєш залізну волю, а бач, перед якоюсь там вертлявою Відмичкою спасував.

ТЕРПЛЯЧИЙ

— Скільки я критики витримав на своєму віку! — прошелестів Папір.

САМОВПЕВНЕНІСТЬ

Носовик заявив з погордою:

— Кому завгодно втру я носа!..

МІКРОФОН

— Безліч співаків вивів я в люди!

ОСЕЛ

— Ну й уперті ж які байкарі: пишуть, пишуть і пишуть!

НЕ ЇЇ ВИНА

— Хіба ж я винна, що Колода дубова? — обурилася тупа Сокира.

ВОВК-БЮРОКРАТ

— Ну, Зайче, походи!...

Борис СЛЮСАР.

МИШИЧЕВА НАУКА

Казочка

З огляду історії це було недавно. Вчена Рада Тварин на чолі з Вороном, його заступником Лисицею, а також у складі Лебедя, Щуки та Рака, їхніх учнів Ослів і Папуг розглядала подані до захисту роботи.

Довголітню, вдень і вночі вистраждану працю Коня «Орання поля» негайно відхилили: тема стара, як світ! От якби її трохи модернізувати, наприклад: «Оранка поля у високогір'ї без вівса», можливо, щось би та й вийшло.

Щодо дисертації Корови «Підвищення надоїв молока в умовах голодування» Вчена Рада вирішила: формулювання теми докорінно неправильні, наші Корови ситі, вони не мають права на голодування.

— Пі-пі-пі, — пропищав перед Вченою Радою сіренький Мишич — Пі-пі-звольте й мені сказати слово в науці. Тема моєї дисертації, що виконувалася в пі-перше в світовій пі-рактиці, надзвичайно актуальна: «Ефектизація оптимального книгогризіння з інтенсифікацією вилочних м'язів та максималізацією абразитивних властивостей дентального покриття зубів і роль при цьому фактора Я-концепції». Використання мого методу пі-реконливо засвідчує його ефективність. Так, я вже згриз 300 дисертацій попередників, з огризків зліпив свою. Я розумію, глибокошановні голово Вченої Ради Вороне Тристарковичу, заступнику голови Лисице Пишнохвостівно, а також Лебеде Кириловичу, Щуко Зубастівно, Раче Клешньовичу, Осли Впертовичі і Папуги Папуговичі, що зроблено ще недостатньо, але я врахую формули Цапфа-Менденльштейна та криву Планка і перегризу значно більше. У дисертації я згадую всі Ваші пі-пристижні праці...

Роботу Мишича затвердили і надали йому звання кандидата гризотних наук.

...Як же нині, у нові часи, живуть наші герої?

Кінь оре високогір'я — аж пара з нього валує. Наукові ідеї з Корови видоїв на монографію її керівник Вуж.

А що ж сірий Мишич?

— Я мало не пі-пі-пірофесор, — з гордістю каже він. — Пі-підготував до захисту докторську дисертацію. Книжок уже не гризу: все одно всіх не пі-перегризеш. Зате гризу тих, хто їх пише. Це простіше і, головне, пі-пі-пізволяє пі-піблікувати власні праці...

Микола ДМИТРЕНКО.

Пародія

ЗАПРОТОРЕНЕ КОХАННЯ

Одне і те ж, одне і те ж —
Кінця повторенню не видно.
Я попрошу твою любов
Мені дать нитку Аріадни.
І вийти вже ніяк не можем
Із лабіринту суєти.

Вадим КРИЩЕНКО.

З вірша «Лабіринт»

Мене ти зроду не минеш,
Хоча і зростом не помітний.
Одне і те ж, одне і те ж —
Всміхаєшся привітно.
Або уклінно, вірно ждеш:
Як тільки хвіртка скрипне,
Мене ти поглядом гризеш,
Немов не їла три дні.
Одне і те ж, одне і те ж,
Кінця коханнячку не видно:
То поцілунком обпечеш
(Помада — як повидло),
То мертву хватку на мені
Покажеш так підступно.
Що в тих обіймах очманів,
Неначе ти — Піддубний.
Одне товчеш: «Ти
не втечеш»...
Хіхікаєш єхидно.
А я, мов бранець, все мовчу
В полоні іншому — секреті.
І тихо мріється: «Втечу
З амурних цих тенетів».
...Із каторги утіх утік, —
Хоча це, може, й непорядно.
Я знову вільний чоловік,
Прийми до себе, Аріадно:
Без ниточки не можу жить,
В чім голочкою присягаюсь.
Мініш до себе прив'яжи,
Кохаюсь і чомусь не каюсь.
А забракуєш приймака —
Он скільки біля тебе
треться, —
Утішить мудрість козака:
Де тонко, там і рветься.

Володимир СЕМЕНО.

Всьо чотко!

ПРЕСТИЖ ПРОФЕСІЇ

Директор школи здивовано позирнув на годинника. Овва, без п'яти хвилин дев'ята, початок уроків, а жодного вчителя в учительській нема. А може, час знову перевели і зараз лише восьма? Чи страйкують, а він нічого не знає? У цей момент увійшов учитель музики і співів.

— Валерію Васильовичу, ви не знаєте, куди поділися вчителі? — запитав директор у нього.

— Знаю, а вас хіба не повідомили? Вони ж вирішили сьогодні трохи підзаробити. Самі знаєте, зарплати нашої вистачає заледве на півмісяця, от і мусять крутитися, як муха в окропі. Наприклад, обидва географи створили мале підприємство по виробництву глобусів і сьогодні поїхали з ними на базар.

— А що робить історик?

— Та він зранку читає лекції з менеджменту в кооперативах, а після обіду гратиме за районну футбольну команду. Там йому за два уроки, тобто тайми, дають тисячу купонів.

— Гм, молодець, а я ще хотів запропонувати класне керівництво, та виявляється, що він за один удар по м'ячу одержує більше, ніж за місяць класним.

— О так, за гол, забитий у чужі ворота, дають п'ятсот ре. А от біологи влаштувалися на м'ясокомбінат. Вони ж бо трохи розуміються на тваринах.

— Хоч би ковбаси принесли! Не чужий же я їм зрештою. А де хімік?

— Він щось там хімічить. Нібито фарбує. Паркани, авто і волосся жінкам.

— Ну, то може хоч Павлина Василівна у своєму кабінеті? Вона ж стільки часу й сил на його обладнання витратила...

— Де там, вона на районному конкурсі «Міс красуня — Прибиральниця-92». Там усі дівчата з дипломами про вищу освіту. Лауреат отримає премію і місце прибиральниці в кооперативі-спонсорі з окладом п'ять тисяч.

— Що я маю робити? — стомлено мовив директор. — А ви, власне, чому ще в школі? У вас, співаків, серед учителів чи не найменша платня.

— Та я граю по весіллях, трохи підробляю в ресторані в оркестрі. І до того ж, веду церковний хор...

У цей момент розчинилися двері й зайшов учитель фізкультури.

— Пане директоре, до вас прохання. Завтра в мене два уроки і прошу перенести їх на середу. В боргу не залишуся.

— А ви куди?

— Розумієте, хочемо завтра трохи рекетнути одного кооператора. Колишній апаратник, експлуататор.

— Хто хоче?

— Та є кілька вчителів фізкультури з ближніх шкіл. А це аванс. — І він поклав на стіл пачку купонів.

— Ні, це заберіть. Скоро канікули, і ми збираємося з дружиною на скиртування соломи. Там ми своє заробимо... Треба ж якось піднімати престиж педагога. І хай люди не думають, що ми не вміємо жити!..

Василь БАБІЙ.

Івано-Франківська область.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

ТРЕТЯ З'ЯВА ДЖОНА ГЕСТА

Ось уже третій рік поспіль в Україну приїздить відомий американський євангеліст-проповідник Джон Гест. І ці відвідини разом з великою групою супроводу, до якої входять не тільки церковні діячі, а й бізнесмени, лікарі, готові надати практичну допомогу, проходять під гаслом «Ісус дарує надію». Нинішній візит не обмежується Києвом. У його маршруті: Бровари, Черкаси, Кіровоград, Вінниця, Чорнобиль, Славутич. Гест — єдиний євангельський проповідник, який вже побував у Чорнобильській зоні.

З ним ми зустрілися в Київському палаці спорту, де проходив чемпіонат Європи з боротьби самбо.

— Чи помітили якісь зміни на нашій землі у порівнянні з минулим роком? — запитав Д. Геста.

— Їх ми відчули, ще збираючись сюди. Адже мали справу вже з посольством суверенної України у Вашингтоні. Раніше всі документи на виїзд оформляли через Москву. Така переміна — свідчення істинної незалежності вашої молодої держави. Дякуємо Господу, що ось уже три роки приїздимо до вас. Це велика честь для нас. Два роки тому ви називалися радянськими, а рік тому стали вільними громадянами вільної країни. Свобода — це велике щастя, дарунок Божий.

— Пане Гест, свої виступи ви проводите на стадіонах, часто вас можна побачити на футбольних матчах. Тепер — завітали на змагання самбістів. Де коріння такої прихильності до спорту?

— Любов до спорту відчуваю все своє життя. Відомо, що кожний хлопчик, який народився в Англії, захоплюється футболом. Не став винятком і я. Звичайно, мріяв стати видатним гравцем. Інколи уявляв себе голкіпером. І стрибав з кутка в куток у... ліжку. На вулиці намагався доскочити до гілок й зімітувати удар головою. Бив по всьому, що втрапляло під ноги: яблука, бляшанки, коробки.

Коли мені виповнився 21 рік, то навіть брав участь у розиграші Кубка Англії серед любительських клубів. А переїхавши жити до США, залюбки тренував команду коледжу. Тоді американці тільки вчилися грати в європейський футбол, який вони називають сокером.

Ну, а духовна відповідь на це запитання приблизно така: Господь дав нам чудові тіла. Як гарно, коли вони в добрій спортивній формі. Не секрет, що завжди приємно дивитися на будь-яку діяльність, якщо все робиться з душею, красиво, вправно: чи то балет, чи боротьба самбо.

У Біблії сказано, що Бог усе створив чудово, від найнепомітнішої маленької квітки до найбільшої гори. Але вершина творчості Божої — людина. Бог любить вас, простягає вам руки. Гадаю, що, мабуть, і радість спорту — також одне з відображень Господньої любові до людини.

На уніформі ваших спортсменів — державний герб тризуб. Мені він бачиться як Дух святий у вигляді голуба, що лине на українську землю, несучи їй щастя й мир.

— Ми згадували футбол. Як відомо, 1994 року в США пройде чемпіонат світу. Відомо й те, що сокер — ще не найулюбленіша дитина американського народу. Цікаво, а як іде підготовка до цих змагань у вашій країні? Чи зробить чемпіонат світу футбол популярнішим в Америці, ніж тепер?

— Почну, як кажуть, з кінця, з прогнозу. Нещодавно побував у Великобританії, де мав приватні зустрічі з високопоставленими функціонерами Федерації футболу Англії. Висловлювалися думки, що нині в США існує набагато ліпша й ефективніша програма підготовки для дітей, підлітків і юнаків, ніж в Англії. Наступна футбольна генерація в Америці перемагатиме своїх суперників у Старому Світі. Мені відомо, що зовсім недавно юніори США (вік до 23 років) перемогли однолітків з Шотландії — 5:0. Коментарі, гадаю, зайві.

Усе це веду до того, що футбол у нашій країні розвивається дуже швидко і завойовує дедалі більше сердець. Звичайно, добре, що фінал чемпіонату світу-94 пройде у нас. Безумовно, він дасть великий поштовх розвиткові гри в регіоні. Футбол тепер заполоняє екрани телевізорів, шпальти газет. До речі, часто дивимося прямі телетрансляції найкращих матчів у Південній Америці. Сьогодні у розпалі будівництво нових стадіонів. Переконаний, що у футболу в США — велике майбутнє.

— Ми говорили про справи віддалені. А от сьогодні в Швеції проходить європейський чемпіонат футболістів. Ваш прогноз, будь ласка...

— Гадаю, що чемпіонство не загрожує, скажімо, Англії. А от футболісти Німеччини здатні піднятися на європейський трон...

Наш гість сьогодні подорожує по Україні. А з 18 по 22 червня він знову виступатиме в Києві, на Республіканському стадіоні. Початок концертів - проповідей о 19.00. 20 червня о 14.00 відбудеться спеціальна програма, де юним киянам даруватимуть дитячі Біблії. Отже, Джон Гест запрошує усіх бажаючих на зустріч.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Фото Олександра КУШКОВА.

Футбол, чемпіонат Європи

ПАПЕН РЯТУЄ ФРАНЦІЮ

Позаду три дні фінальної частини європейського футбольного фестивалю. Чи відбувається справжнє свято гри в Швеції?..

ШВЕЦІЯ — ФРАНЦІЯ. 1:1 (1:0). Суддя О. Спірін (Росія).

ШВЕЦІЯ: Равеллі, Р. Нільссон, Я. Ерікссон, П. Андерссон, Б'єрклунд, Шварц, Інгессон, Терн, Лімпар, Бролін, К. Андерссон (Далін, 74).

ФРАНЦІЯ: Мартіні, Аморос, Блан, Казоні, Дешам, Созе, Папен, Болі, Ваїруа (Перес, 46). Кантона, Англома (Фернандес, 66).

ГОЛИ: Ерікссон (25), Папен (60). Попереджені Англома, Шварц, Кантона, Терн.

Матч коментує заслужений майстер спорту Леонід БУРЯК:

— Перед стартом турніру фаворитами я називав збірні Нідерландів і Франції. Французам, не приховую, дуже симпатизую. Однак у цій зустрічі вони мене трохи розчарували. Як і господарі чемпіонату, підопічні Мішеля Платіні були скутими й надобережними. Хоча, це вже традиція, подібні поєдинки особливою видовищністю не відзначаються. А от забиті голи були просто чудовими: і удар головою у високому стрибку шведа Ерікссона, і стрімкий рейд найкращого футболіста Європи-91 Папена, який врятував Францію, гадаю, нікого не залишили байдужим.

ДАНІЯ — АНГЛІЯ. 0:0. Суддя Д. Бланкенштайн (Нідерланди).

ДАНІЯ: Шмейхель, Сівебак, К. Нільсен, Ольсен, Андерсен, Крістофе, Йєнсен, Поульсен, Б. Лаудруп, Крістіансен, Вільфорт.

АНГЛІЯ: Вудс, Керел (Дейлі, 63), Пірс, Кіоун, Уолкер, Платт, Стівен, Лінекер, Пальмер, Мерсон (Уебб, 71), Сміт. Попереджені Кіоун, Керел, Дейлі, Сівебак.

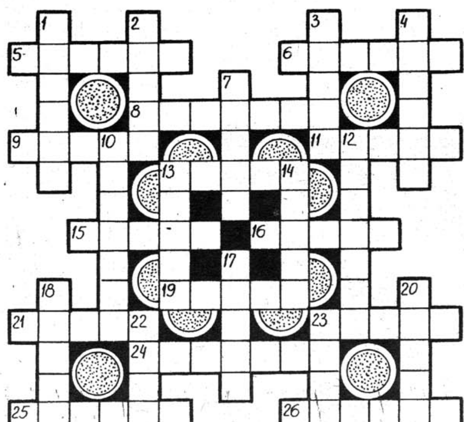
Коментує голова суддівського комітету Федерації футболу України Костянтин ВИХРОВ:

— Гра, особливо в першому таймі, була невиразною. Бракувало динаміки, комбінаційності. Все обмежувалося жорсткою силовою боротьбою. Після перерви події розгорталися жвавіше. Більше м'ячем володіли англійці, але гостріше атакували датчани. В штангу влучив Йєнсен, а молодший Лаудруп кілька разів сильними ударами турбував Вудса.

...Не знаю, як ви, шановні болільники, а я схильний до думки наших оглядачів: справжнього футбольного свята поки що не спостерігається. Але зачекаємо...

Віктор ГЕНЧУК.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 5. Видатний український письменник, автор тетралогії «Волинь». 6. Майбутні гроші України. 8. Автор виданого у 1596 році першого українського букваря. 9. Запорозький козак, ватажок гайдамацького загону, що діяв на Київщині. 11. Назва двох рік, одна з яких — Західна, а друга — Північна. 13. Мопед без педалей. 15. Балет Євгена Станковича. 16. Французький історик XVII ст., автор опису Хотинської війни. 19. Старовинний український музичний інструмент. 21. Торговець сіллю в Україні XVI—XIX ст. 23. Найдавніша ера в геологічній історії Землі. 24. Відомий сучасний український художник. 25. Історична назва Цюрупинська. 26. Український філософ, церковний і культурний діяч XVII ст., ректор Києво-Могилянської колегії.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Популярна футбольна команда з Югославії. 2. Титул феодальної знаті у татар. 3. Видатний австрійський учений, засновник психоаналізу. 4. Поема Тараса Шевченка. 7. Словацький учений, багаторічний Президент Словацької Академії наук, один із шести перших іноземних членів АН України. 10. Невелика плоска посудина для води. 12. Видатний французький письменник і філософ доби Просвітительства. 13. Український художник у США, колишній директор української мистецької студії у Філадельфії. 14. Верхня частина дерева. 17. Вид феодальної земельної ренти. 18. Давньоукраїнська богиня родючості, близький аналог фрігійської Кибели. 20. Батуринський полковник, який героїчно захищав столицю гетьмана Мазепи від орди Меншикова. 22. Річка, на якій відбулася перша битва руських дружин з монголо-татарами. 23. Цінний папір.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД, НАДРУКОВАНИЙ 6 ЧЕРВНЯ

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. «Хліб». 3. Лада. 5. Чорнозем. 6. «Демофонт». 9. Ротонда. 11. Танка. 13. Богун. 14. «Каменяр». 16. Фіоль. 17. Ягода. 21. Фолкнер. 22. Кулон. 23. Агора. 25. «Хроніка». 27. Братство. 28. Хрестини. 29. План. 30. Сани.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Херсонес. 2. «Базар». 3. Лампа. 4. «Апологія». 5. Чорт. 7. «Трон». 8. Сотня. 10. Дараган. 12. Аквілон. 13. Бандера. 15. Мольфар. 18. Полікарп. 19. Олена. 20. Бродники. 22. Краб. 24. Анти. 25. Хотин. 26. Апекс.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Для довідок — 441-89-61 441-89-46

телефакс — 224-72-54

Відділ реклами — 441-89-44

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж 419246.

Зам. 0311110.

252047, Київ, проспект Перемоги, 50. Комбінат друку видавництва «Преса України».

1 2 3 4 5 6 7 8 9